

Η Δημιουργία του Χρήματος

Είναι καλό ότι ο λαός του έθνους μας, δεν κατανοεί το τραπεζικό και νομισματικό σύστημα μας, γιατί εάν το είχε κατανοήσει, εγώ πιστεύω ότι θα είχε γίνει επανάσταση πριν αύριο το πρωί. Henry Ford¹

Βρισκόμαστε στο μέσο μιας πρωτόγνωρης οικονομικής κρίσης, τα αίτια της οποίας επικεντρώνονται στη πρόσφατη πανωλεθρία του παγκόσμιου χρηματοπιστωτικού συστήματος και την κλιμάκωση της σ' όλες τις δομές της πραγματικής οικονομίας. Ως αποτέλεσμα, η ανθρωπότητα σήμερα βρίσκεται σε μια κρίσιμη καμπή, όπου μια πολιτισμένη κοινωνία έχει ανάγκη ενός **νέου νομισματικού συστήματος** και μάλιστα όσο το δυνατόν πιο γρήγορα, πριν ο κόσμος οδηγηθεί στην απελπισία, την οικονομική αθλιότητα και την μαζική ανεργία.

Πολλοί από τους οικονομικούς και νομισματικούς κανόνες με βάση τους οποίους έχουμε εμείς λειτουργήσει έως σήμερα έχουν αποτύχει. Το περιβόητο Αγγλοσαξονικό μοντέλο, που σχεδιάστηκε στα τέλη του 17^{ου} και αρχές του 18^{ου} αιώνα, του οποίου την ακρογωνιαία λίθο την αποτελεί το νομισματικό σύστημα που εγκαθίδρυσε η ξακουστή **Τράπεζα της Αγγλίας**, μετά από μια περιπετειώδη διαδρομή δημιουργώντας μεγάλες **ανισότητες** μεταξύ των λαών του κόσμου, **«πνέει τα λούσθια»**. Κι αυτό, διότι εστίασε αποκλειστικά την προσοχή στην επίτευξη της **μεγιστοποίησης** του **ιδιωτικού πλούτου** ως του ύψιστου σκοπού της επίγειας ζωής και με την επιρροή της πρωτοκαθεδρίας της Αγγλίας, εγκαθίδρυσε ιδιωτικά πιστωτικά **μονοπώλια** προς όφελος των ντόπιων και διεθνών χρηματοδανειστών. Έτσι, μεταμορφώθηκαν όλα τα κοινωνικά επαγγέλματα σε **ιδιοτελή μέσα πλουτισμού**, «σαν να είναι ο μοναδικός σκοπός της ζωής, που πρέπει να διέπει όλες τις ανθρώπινες ενέργειες», όπως είχε *επισημάνει προ πολλού ο ευρυμαθής Αριστοτέλης²*.

Όσον αφορά την περίπτωση της οδυνηρής de facto **χρεωκοπίας** της χώρας μας, που ευθαρσώς τεκμηριώνει η ανάλυση του δημοσίου χρέους και του προϋπολογισμού του κράτους, τον σημαντικότερο ρόλο και την ευθύνη στην σημερινή **οικονομική τραγωδία** την επωμίζεται, η **σύμπραξη** της πολιτικής ηγεσίας με την Τράπεζα της Ελλάδος. Είναι θλιβερό, ότι οι κυβερνήσεις, με τον μανδύα της «κοινωνικής ευημερίας», εκχώρησαν το κυριαρχικό δικαίωμα του έλεγχου του **νομίσματος & της πίστωσης** της χώρας σε έναν κατεξοχήν ιδιωτικό οργανισμό, του οποίου η συντριπτική πλειοψηφία του μετοχικού κεφαλαίου παραμένει ακόμη **άγνωστη** στον ελληνικό λαό. Δεν είναι λοιπόν απορίας άξιον, γιατί η Τράπεζα της Ελλάδος διατέλεσε πλημμελώς το εποπτικό της καθήκον επί των πιστωτικών ιδρυμάτων και άφησε έκθετη την **φερεγγυότητα** του τραπεζικού συστήματος, με αποτέλεσμα να χρησιμοποιηθεί εκτάκτως για την διάσωση του, το διάτρητο από τα υπερβολικά χρέη δίκτυο του δημοσίου φορέα. Αυτή η επιβλαβής μεταβίβαση, με το αχρείο επιχείρημα του “too big to fail”, των κολοσσιαίων ζημιών των τραπεζών στο προϋπολογισμό του κράτους, απετέλεσε την **«χαριστική βολή»**, το **coup de grace** της χρεοκοπίας. Η ολέθρια πολυετή σύμπραξη των πολιτικών και του τραπεζικού συστήματος, που κατέληξε να θέσει σύσσωμο τον ελληνικό λαό ως βορά στα νύχια της **διεθνούς τοκογλυφίας**, αγνόησε καταφανώς την βαρυσήμαντη δήλωση του πρώην μακροβιότερου, επί 21 χρόνια (1921-1930, 1935-1948) πρωθυπουργού του Καναδά, *Mackenzie King του οποίου η δημοφιλής ρήση υπήρξε* : « *βοηθήστε αυτούς που δεν μπορούν να βοηθήσουν τους εαυτούς τους*». Αυτός όμως ο σπουδαίος πολιτικός ανήρ μας έδωσε επίσης την ακόλουθη πολύτιμη συμβουλή:

¹ Του ιδρυτή της Αμερικανικής αυτοκινητοβιομηχανίας, Ford Motor Company, Henry Ford (1863-1947).

² Πολιτικά, Α' Τόμος Πρώτος, *ibid.* 1258a 10.

“Άπαξ ένα έθνος εκχωρήσει τον έλεγχο του νομίσματος και της πίστωσης, δεν έχει σημασία ποιος θεσπίζει τους νόμους του κράτους. Η τοκογλυφία, άπαξ και επικρατήσει, θα συντρίψει οποιοδήποτε έθνος. Μέχρι να επανέλθει ο έλεγχος της έκδοσης του χαρτονομίσματος και της πίστωσης στην κυβέρνηση και αναγνωριστεί ως η πιο περίοπτη και ιερή ευθύνη, όλες οι συζητήσεις για εθνική κυριαρχία του Κοινοβουλίου και της δημοκρατίας είναι ανώφελες και μάταιες”.

Επίσης, είναι αξιοσημείωτη η δήλωση του μεγάλου Αμερικανού εφευρέτη, Thomas Edison, ότι : « είναι παράλογο να αναφέρεις ότι μια χώρα μπορεί να εκδώσει \$ 30 εκατ. σε ομολογίες και όχι \$ 30 εκατ. σε νόμισμα. Και τα δύο είναι ‘ γραμμάτια πληρωτέα’, αλλά το ένα παχαίνει τον **τοκογλύφο**, και το άλλο βοηθάει το **κοινό**».

Από την αρχαιότητα το χρήμα δημιουργούσε πάντοτε πολλά προβλήματα στη κοινωνία, και στην μακρά του ιστορία ούτε ακόμη ο έρωτας δεν έχει κάνει τόσους πολλούς να γελοιοποιηθούν. Έχει γενικά περιγραφεί, σαν ένα διαβατήριο για οτιδήποτε εκτός του ουρανού και ως ο προμηθευτής του οτιδήποτε αγαθού στην ανθρώπινη ζωή, εκτός της ευτυχίας. Πλην όμως, σχεδόν όλους τους έχει μπερδέψει, από τον επαίτη ως το μονάρχη, από τον απλό πολίτη έως τα μέλη του κοινοβουλίου, και σε μεγάλο βαθμό τους φιλοσόφους, αλλά και αυτούς ακόμα τους οικονομολόγους. Τι είναι τέλος πάντων χρήμα;

Δυστυχώς το χρήμα είναι μια λέξη με πολλούς απόηχους, αλλά χωρίς μια οριστική και γενικά αποδεκτή έννοια. Έτσι, οι ακαδημαϊκοί αποφεύγουν να ορίσουν τι ακριβώς είναι χρήμα, ενώ αυτοί που τολμούν, γενικά δίνουν απαντήσεις που είναι επιεικώς ασυνάρτητες, ενώ ο John Galbraith διευκρινίζει: «η μελέτη του χρήματος πιο πολύ από κάθε τομέα της οικονομίας, είναι αυτός που η περιπλοκότητα χρησιμοποιείται για να αποκρύψει την αλήθεια, ή να την αποφύγει και όχι να την αποκαλύψει».³ Ωστόσο οι οικονομολόγοι συμφωνούν, ότι με επιφύλαξη, το χρήμα μπορεί να ορισθεί ως οτιδήποτε χρησιμοποιείται ευρέως ως μέσο συναλλαγών των αγαθών και υπηρεσιών και εν συνεχεία προχωρούν στην ανάλυση των βασικών του λειτουργιών, που είναι : **(α)** λογιστική μονάδα, **(β)** μέσο συναλλαγών, **(γ)** μέσο αποθεματικής αξίας, **(δ)** μέσο κερδοσκοπίας και **(ε)** μέσο αποπληρωμής χρεών.

Είναι γενικώς αποδεκτό ότι στην νομισματική οικονομία, άλλα γράφονται και άλλα εννοούνται, καθώς το χρέος γίνεται *χρήμα* και το *δάνειο* μεταμορφώνεται σε *περιουσιακό στοιχείο*. Επιπλέον, επειδή η διαδικασία της δημιουργίας του χρήματος από τους τραπεζικούς οργανισμούς δεν έχει λογική βάση, αλλά αποτελεί μια ταχυδακτυλουργία (sleight of hand), που κυρίως αποσκοπεί στην επίτευξη της μεγιστοποίησης του κέρδους, εσκεμμένα παρουσιάζεται περίπλοκη ως μια ιερατική τελετουργία. Έτσι, παρ’ ότι το ισχύον δόγμα του *νέο-φιλελευθερισμού* και *οικονομικού θετικισμού*, προκλητικά ενθαρρύνει και επιβραβεύει κάθε ενέργεια που τελικό σκοπό έχει το ατομικό κέρδος, η κακοήθης τακτική της συγκάλυψης της αλήθειας συνεχίζεται. Ως αποτέλεσμα, κάθε προσπάθεια των σύγχρονων σταυροφόρων του *δόγματος του φιλελευθερισμού* να μπερδέψει και να εξαπατήσει πνευματικά τον αναγνώστη δαιωνίζεται.

Επειδή το χρήμα παρέχει δύναμη και εξουσία, οι αρχαίοι έλληνες ασχολήθηκαν εκτενώς με το επίμαχο αυτό θέμα και διατύπωσαν μάλιστα την ανεξίτηλη ρήση : « η εξουσία δείχνει τον άνθρωπο», όπως την είχε εκφράσει ο Βίας ο Πριηνεύς, ο φιλόσοφος που θεωρείται ένας από τους επτά σοφούς της αρχαιότητας. Αποτελεί όντως μια ιστορική αλήθεια, το πόσο δύσκολο είναι στον κοινό θνητό να διατηρήσει την **εντιμότητα** και την ευθύτητα του χαρακτήρα του, όταν ανέλθει στην πολιτική εξουσία

³ J.K. Galbraith, *Money: Whence it Came, Where it Went*, Bantam, 1975, p.6, “The study of money above all other fields in economics, is the one in which complexity is used to disguise the truth or to evade truth not to reveal it.”

και ελέγχει **υπεροπτικά** το πηδάλιο της διακυβέρνησης του κράτους. Δυστυχώς για τους σύγχρονους πολιτικούς της Ελλάδος, η αρχαία ρήση επαληθεύτηκε, καθώς με επιμέλεια **‘ρίξανε στάχτη’** στα μάτια του λαού που τους εξέλεξε, και συγκάλυψαν έναν ιδιωτικό οργανισμό με το «πέπλο» Τράπεζα της Ελλάδος. Ο νομισματικός αυτός οργανισμός που αποτελεί την Κεντρική Τράπεζα της χώρας, περιβάλλεται με τον αποδεκτό **μύθο**, ότι δημιουργήθηκε με πρωταρχικό σκοπό την σταθερότητα της οικονομίας και την αποφυγή του πληθωρισμού στην χώρα, ενώ στην ουσία θεσπίσθηκε με την σφραγίδα του κράτους για να προστατεύσει την κερδοφορία ενός και μοναδικού καρτέλ,⁴ αυτό των εμπορικών τραπεζών.

Πλην όμως, αυτή η διαφορετική ερμηνεία που συνιστά την ουσία του παρόντος δοκιμίου, ισχυρίζεται ότι ο θεσμός δημιουργήθηκε για να τιθασεύσει ένα ασταθές τραπεζικό σύστημα και να αποφευχθεί το μολυσματικό σύνδρομο της πτώχευσης των ιδίων τραπεζών. Γι αυτό, ποτέ δεν επιτεύχθηκε ο σκοπός για τον οποίον ευαγγελίζεται ότι δημιουργήθηκε, η χαλιναγωγή της μαστίγας του πληθωρισμού. Μια απλή ματιά στα στατιστικά στοιχεία των δεικτών πληθωρισμού, οιονδήποτε οικονομικού κλάδου της τελευταίας τριακονταετίας, θα πείσει τον ερευνητή, ότι το γενικό επίπεδο των τιμών πολλαπλασιάσθηκε. Πια είναι λοιπόν η αλήθεια; Γιατί το νομισματικό σύστημα με επίκεντρο την κεντρική τράπεζα μιας χώρας, στόχευσε σε μια επεκτατική ανέμελη πιστωτική πολιτική και με την επιβολή υψηλών επιτοκίων δεν συνέβαλλε στην γενική ευημερία της κοινωνίας; Μάλιστα στο μέτωπο της σταθεροποίησης των τιμών απέτυχε οικτρά, καθώς η τιθάσευση του «κρυφού φόρου» για κάθε πολίτη, του διαβρωτικού φαινομένου των οικονομικών αξιών που ονομάζεται πληθωρισμός, δεν επιτεύχθη. Η απάντηση είναι απλή: “το νομισματικό σύστημα από την γέννηση του, δεν είχε ως αντικειμενική επίτευξη αυτόν τον κοινωνικό σκοπό”, απλώς αποτελούσε ένα «προσωπείο».

Για χάρη της επαρκούς κατανόησης από τον ακροατή του ισχύοντος τραπεζικού συστήματος, θα ξεκινήσουμε την ανάλυση μας, με τον θεσμό των εμπορικών τραπεζών. Οι εμπορικές τράπεζες είναι ιδιωτικές πολυμετοχικές εταιρίες κι είναι οι μοναδικοί οργανισμοί, που έχουν το προνόμιο της δημιουργίας του χρήματος μέσω της πίστωσης. Η δημιουργία του χρήματος γίνεται ταυτόχρονα με την χορήγηση των δανείων κι αυτό είναι το εξέχων προνόμιο που καθιστά τόσο σπουδαίο τον *ρόλο* τους στην *οικονομική* διαδικασία. Ο καταστατικός *χάρτης* και η *άδεια λειτουργίας* των *εμπορικών τραπεζών* εγκρίνεται από το κράτος, ενώ ο έλεγχος των λειτουργιών τους αποτελεί αρμοδιότητα της κεντρικής τράπεζας της χώρας που εδρεύουν. Ο βασικός σκοπός της λειτουργίας τους είναι η μεγιστοποίηση των κερδών, εκ των οποίων το σημαντικότερο τμήμα προέρχεται από τους τόκους *δανείων προς τους οικονομικούς φορείς και το κοινό και ένα μικρότερο από τις αποδόσεις επενδύσεων*. Κατά την διάρκεια της τελευταίας δεκαετίας της αχαλίνωτης *laissez faire*, μετά την ανάκληση της περίφημης νομοθεσίας *Glass–Steagall (1999)* και την *νομιμοποίηση της συγχώνευσης των τραπεζικών και χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών*, προσπάθησαν να δημιουργήσουν κι άλλη πηγή κερδοφορίας και επιδόθηκαν στις δραστηριότητες ενός παγκόσμιου καζίνο, μέσω των ιδίων κεφαλαίων *‘αέρα’* σε πάσης φύσεως κερδοσκοπικές συναλλαγές χρεογράφων και παραγώγων (*derivatives*), που επέφερε την πρόσφατη συντριβή τους.

Τα *χρηματοπιστωτικά* ιδρύματα δεν αποτελούν *‘αποθετήρια’* φύλαξης χρημάτων, όπως την εποχή του 16^{ου} και του 17^{ου} αιώνα,⁵ αλλά χρησιμοποιούν τις καταθέσεις των πελατών για να χορηγούν

⁴ Α καρτέλ, είναι η ένωση ανεξάρτητων επιχειρήσεων, που παρέχουν το ίδιο προϊόν ή υπηρεσία, σε μια ομάδα για να συντονίσουν την τιμή, παραγωγή και μάρκετινγκ των μελών του. Σκοπός του είναι η μείωση του ανταγωνισμού προς αύξηση της κερδοφορίας, η οποία επιτυγχάνεται μέσω της δημιουργίας μιας ολιγοπωλιακής αγοράς, που ωθεί το κοινό αναγκαστικά να πληρώσει υψηλότερες τιμές σε σχέση με αυτές του ελεύθερου ανταγωνισμού.

⁵ Η πόλη της Βενετίας θεωρείται η κοιτίδα του τραπεζικού συστήματος, όταν η Γερουσία της Βενετίας (1361) απαγόρευσε τους τραπεζίτες της πόλης να ασχολούνται με οποιαδήποτε άλλη δραστηριότητα, απομακρύνοντας

δάνεια σε πολλαπλή αξία των *απαιτούμενων* αποθεματικών. Όσο μεγαλύτερη είναι η καταθετική βάση των πελατών, τόσο μεγαλύτερη είναι και η κερδοφορία τους, μέσω της χορήγησης περισσότερων δανείων υπό φυσιολογικές οικονομικές συνθήκες. Μόνο στην περίπτωση μεγάλης οικονομικής δυσπραγίας και κοινωνικής ταραχής, όπως αυτή που βιώνουμε σήμερα, αναδύεται η κοινή επιθυμία των καταθετών να αποσύρουν τα χρήματά τους, λόγω της έντονης ανησυχίας για την τύχη των αποταμιεύσεών τους.

Σε περιπτώσεις έκρυθμης οικονομικής κατάστασης, οι καταθέτες μέσα σε μια ατμόσφαιρα πανικού, προς μεγάλη έκπληξη διαπιστώνουν ότι τα χρήματά τους δεν είναι διαθέσιμα. Σε *πέισμα* των ιστορικών γεγονότων, που αφορούν χρηματοοικονομικούς πανικούς και πολλαπλές πτωχεύσεις τραπεζών, ακόμα υπάρχουν ιδιώτες που πιστεύουν ότι, όταν καταθέτουν τα χρήματά τους στην τράπεζα, αυτά τοποθετούνται σε ένα κουτί ασφαλείας (*safety box*), το οποίο θα τους δοθεί όταν το *επιθυμήσουν* ή την στιγμή που *αποφασίσουν* να κάνουν ανάληψη *μετρητών* λόγω *έκτακτης ανάγκης*. Στην ουσία ο μόνος τομέας των τραπεζικών λειτουργιών που συνιστά αποθήκευση είναι αυτός της τραπεζικής θυρίδας, όπου οι *δικαιούχοι* τοποθετούν για *ασφάλεια* τα πολύτιμα αντικείμενά τους, διαθήκες, τιμαφή, μετρητά σε χαρτονόμισμα ή συνάλλαγμα και πολύτιμα μέταλλα, όπως *συνέβη* στα τέλη του 2008 και τις αρχές του 2009. Τότε όλο το χρηματοπιστωτικό σύστημα ήταν όντως σε *limbo* και με τον 82χρονο πλέον Alan Greenspan, απεγνωσμένα να *προσπαθεί* να εκφωνήσει *“κρατικοποιήστε τις τράπεζες”* (*nationalize the banks*). Κι αυτή υπήρξε μια μεγάλη έκπληξη προς όλες τις κατευθύνσεις, να ακούς τον Greenspan, τον *πρωταθλητή* του *νέο-φιλελευθερισμού* και τον αρχιτέκτονα αυτής της πρωτοφανούς οικονομικής πανωλεθρίας, να προτρέπει με μένος την κυβέρνηση των ΗΠΑ για *εθνικοποιήσεις*. Δεν έφτανε ο πραγματικός εφιάλτης της οικονομικής καταστροφής, να έχεις και έναν *συντετριμμένο* Greenspan, με τόνους μετανοίας να προτρέπει κάτι στο οποίο ποτέ δεν *πίστεψε* στην 50χρονη θητεία του, *πάει πολύ. Πρέπει να έχεις δυνατή καρδιά, αλλά και ψυχικό σθένος* για να το αντέξεις.

τον πειρασμό της χρήσης των καταθέσεων των πελατών για την χρηματοδότηση των δικών τους επιχειρήσεων. Η πρώτη τράπεζα στην Ευρώπη θεωρείται η ιταλική *Casa di San Giorgio* της Γένοβας (1407) κι ακολούθησαν η *Taula de Canvi* της Βαρκελώνης (1433) και στις αρχές του 16^{ου} αιώνα η *Taula de Valencia* (C.Kindleberger, *A Financial History of Western Europe*, 1984, p.47). Πρέπει να τονισθεί, ότι την περίοδο εκείνη οι τράπεζες λειτουργούσαν ως *καταθετικοί οργανισμοί* και δεν *προεξοφλούσαν συναλλαγματικές, ούτε σύναπταν δάνεια*. Οι αναλήψεις μετρητών *χωρίς αντίκρισμα* (*overdrafts*) *απαγορεύονταν και λειτουργούσαν με βάση το σύστημα του 100% αποθεματικού*. Ο Adam Smith θεωρεί ως *πρώτη κρατική τράπεζα*, που χρησιμοποίησε *χαρτονόμισμα προς αντικατάσταση* του χρυσού κι αργύρου, την τράπεζα του Amsterdam (1609), με εγγυητή την ίδια πόλη του Amsterdam. Η τράπεζα του Amsterdam θεωρείται η πρώτη σε Ευρωπαϊκό επίπεδο που εξέδωσε νόμιμο χαρτονόμισμα (*legal tender*) στις αρχές του 17^{ου} αιώνα, όταν η Ολλανδία ήταν η κινητήρια δύναμη του διηπειρωτικού εμπορίου. Εντούτοις, η τράπεζα *δεν προεξοφλούσε συναλλαγματικές, ούτε χορηγούσε δάνεια*. Απλώς ήταν ένας τραπεζικός οίκος *καταθέσεων που εφήρμοζε το σύστημα 100% αποθεματικού*, και δέχονταν έναντι *αμοιβής* τα *νομίσματα* ή το *bullion* των πελατών της, με *αποτίμηση -5%* της αγοραίας τιμής και εξέδιδε το αντίτιμο σε *χαρτονόμισμα*. Γι' αυτό το *χαρτονόμισμα* της αρχικά *διαπραγματεύονταν* στην αγορά με *premium*, το *agio*. (Adam Smith, *ibid.*, p. 428). Η τράπεζα του Amsterdam απαγόρευε την ανάληψη μετρητών *χωρίς αντίκρισμα* κι έτσι η *δημιουργία νέου χρήματος* ήταν *ανέφικτη*. Αργότερα, η δομή λειτουργίας της που διήρκησε *χωρίς ουσιώδη μεταβολή* τα πρώτα 50 χρόνια, άλλαξε όταν η βασική εταιρία της Ολλανδίας, η *Dutch East India Company*, υπέστη *πανωλεθρία* από τον Αγγλικό στόλο, που της βύθισε τα πλοία της. Οι συνθήκες από τότε *άλλαξαν δραματικά*, καθώς υπέρμετρος δανεισμός ανακαλύφθηκε στα βιβλία της εταιρίας, που τελικά την οδήγησε στην χρεοκοπία το 1691. Αλλά όπως είναι στη ζωή η *αλληλουχία* του θανάτου και της γέννησης, έτσι και στις επιχειρήσεις ως *ζωντανοί οργανισμοί*, η μία πεθαίνει κι άλλη γεννιέται. Κι αυτή που γεννήθηκε το 1694, *απέβη η τράπεζα των τραπεζών, το πιστωτικό ίδρυμα που κυριάρχησε με τις ταχυδακτυλουργίες της για 300 χρόνια στον παγκόσμιο χρηματοπιστωτικό χώρο και φέρει το όνομα, Bank of England*.

Η διαδικασία της δημιουργίας του χρήματος είναι μια πράξη μαγείας, μιας ταχυδακτυλουργίας ενός μεγάλου μάγου, όπως του Houdini, που προκαλούσε την απόδραση του ως δια μαγείας από έναν ζουρλομανδύα ή από τις πολλαπλές χειροπέδες κι άφηνε άναυδο το ακροατήριο του. Με παρόμοιο τρόπο δημιουργεί το χρήμα το σύγχρονο τραπεζικό σύστημα μέσω λογιστικών εγγραφών από «ζεστό αέρα», κυριολεκτικά από το τίποτε και το χρεώνει με τόκο! Έτσι επέρχεται η σταδιακή χρεοκοπία των άμοιρων δανειοληπτών και η χρεοκοπία των υπερδανεισμένων αδύναμων κρατών-μελών της Ευρωζώνης, μέσω της μισητής από την αρχαιότητα τοκογλυφίας υπό μορφή «πολιτικής παραπλάνησης της δήθεν κοινοτικής αλληλεγγύης». Η αποκλειστική δημιουργία του χρήματος από τις ιδιωτικές εμπορικές τράπεζες μέσω της χορήγησης δανείων υπαινίσσεται, ότι το χρήμα δημιουργείται πρώτα και μετά περιμένει κάποιον να το δανειστεί. Όμως η ταχυδακτυλουργία της δημιουργίας του χρήματος από το χρέος είναι μια ταυτόχρονη πράξη, που λαμβάνει χώρα ακριβώς την στιγμή που χορηγείται το δάνειο. Ο λογαριασμός του δανειολήπτη πιστώνεται με το αντίστοιχο ποσό του δανείου που ονομάζεται ως ευφημισμός «κατάθεση» για να πιστέψει ο 'αφελής' λαός ότι συνιστά «πρωταρχική» κατάθεση, νέο «ζεστό χρήμα» και συνεπώς «πλούτο», ενώ είναι δάνειο. Κι από την άλλη πλευρά του καθολικού, η τράπεζα το ισοσκελίζει με την εγγραφή δάνειο και το ονομάζει περιουσιακό στοιχείο, διότι της προσπορίζει εισόδημα υπό μορφή σταδιακών πληρωμών τόκων από το «τίποτε». Η πράξη λοιπόν της χορήγησης του δανείου είναι αυτή που προκαλεί την ύπαρξη του χρήματος!

Η εκχώρηση από την κυβέρνηση του προνομίου της δημιουργίας του χρήματος αποκλειστικά σε ένα καρτέλ εμπορικών τραπεζών, που ως ιδιωτικοί οργανισμοί ο αντικειμενικός τους σκοπός είναι η μεγιστοποίηση του κέρδους, έχει ιστορικά συνδράμει στην άμβλυση του επιχειρηματικού κύκλου και στην δημιουργία μεγάλης ανισότητας πλούτου. Ο σχεδιασμός και η εφαρμογή στην πράξη του ισχύοντος ολιγοπωλιακού τραπεζικού συστήματος, ενθάρρυνε την υπερβολική ανάπτυξη του ατομικού συμφέροντος, που απορρέει από το αρχέτυπο ανθρώπινο ένστικτο της αυτό-προστασίας και της αυτό-συντήρησης του ονομαζόμενου, self-preservation. Η φιλοχρηματία και η περίθαλψη του άνισου ανταγωνισμού δεν είναι αποτέλεσμα ενός απαράβατου νόμου της ανθρώπινης ιδιοσυγκρασίας, αλλά η συνέπεια των πολιτικών επιλογών και θεσμών του κράτους που ενθαρρύνουν τον "Κοινωνικό Δαρβινισμό", την σφαλερή ιδεολογία η οποία αποτελεί επέκταση του αχαλίνωτου καπιταλισμού. Του θεσμού της laissez faire οικονομίας, η οποία καλλιεργεί την ανθρώπινη πλεονεξία στο έπακρο και τον φόβο της οικονομικής έλλειψης, στοιχεία που συνεχώς προκαλούνται και μεγεθύνονται από το ισχύον νομισματικό σύστημα. Εμείς μπορούμε να παράγουμε αρκετή τροφή για τον καθένα και να δημιουργήσουμε αρκετές θέσεις εργασίας για όσους επιθυμούν να εργασθούν, αλλά δεν υπάρχει αρκετό χρήμα στην κυκλοφορία για να πληρωθούν, διότι αυτή την ζωοδόχο πηγή της οικονομικής ευημερίας οι δημοκρατικές κυβερνήσεις παραδόξως την έχουν παραχωρήσει σε μια ελίτ οικονομικής ολιγαρχίας, σε ένα απομεινάρι του θεσμού της μεσαιωνικής Φεουδαρχίας. Έτσι δημιουργήθηκε το απίστευτο παράδοξο του σύγχρονου χρηματοπιστωτικού συστήματος : « η πείνα και η ανεργία στο μέσον της αφθονίας».

Εμείς γνωρίζουμε, ότι η βασική αιτία γιατί τόσοσ πολύς κόσμος βρίσκεται σε οικονομική δυσπραγία, δεν είναι επειδή δεν έχουν οι άνθρωποι αυτοί την δυνατότητα να παράγουν τα αναγκαία αγαθά, αλλά εξ αιτίας της έλλειψης του χρήματος για να τα αγοράσουν. Έτσι η έλλειψη του εθνικού νομίσματος επιδείνωσε την κατάσταση, αφού οι πρόσφατες ελληνικές κυβερνήσεις με λάβαρο τον 'εκσυγχρονισμό', ακλούθησαν το σφαλερό δόγμα του νέο-φιλελευθερισμού κι αναπόφευκτα θέσανε την χώρα στην ζώνη του ευρώ, πιστεύοντας ότι τα ελλείμματα του διεθνούς ισοζυγίου πληρωμών εντός μιας νομισματικής ένωσης ότι δεν έχουν σημασία. Γι αυτό στις αρχές του 2000, πείσανε οι πολιτικοί τους Έλληνες να απολέσουν μέρος της εθνικής τους κυριαρχίας κι ως υποτελείς ιθαγενείς να αποδεχτούν να καταργηθεί η ελληνική δραχμή, το εθνικό νόμισμα της χώρας με αντάλλαγμα να γίνουν Ευρωπαίοι! Όμως, η ένταξη της Ελλάδας στην Ευρωζώνη και η επακόλουθος κατάργηση

της δραχμής, το ευρώ της αρχαίας εποχής του 5^{ου} αιώνα π. Χ., απετέλεσε ένα μοιραίο λάθος, διότι απωλέσαμε ταυτόχρονα την νομισματική πολιτική και την μεταθέσαμε σε ξένα κέντρα αποφάσεων, στην ΕΚΤ με έδρα την Φρανκφούρτη. Με την απώλεια της δικής μας Κεντρικής Τράπεζας χάσαμε μαζί και την δυνατότητα της έκδοσης νομίσματος και δανεισμού μ' αυτό, σε περίπτωση που η χώρα περιέλθει σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης. Αυτή η δραματική μεταβολή, σήμαινε αλλαγή πορείας στην κυβερνητική οικονομική πολιτική, αφού ο ένας βραχίονας της νομισματικής πολιτικής χάθηκε και απέμεινε κουλή να υπολειπουργεί μόνο με την χρήση του βραχίονα της δημοσιονομικής πολιτικής. Αναπόφευκτα λοιπόν, όταν η χώρα περιήλθε σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης το 2009 λόγω των δυσβάστακτων χρεών, οι ανάλητοι πολιτικοί την θέσανε υπό κηδεμονία στους πιστωτές της και μετακύλησαν το απεχθές βάρος της αποπληρωμής χρεών, μέσω της αύξησης των φόρων και της περικοπής μισθών και συντάξεων στους ανήμπορους, προς το παρόν να αντιδράσουν πολίτες. Η άμεση συνέπεια αυτής της τραγικής πολιτικής, είναι ότι εμείς τώρα πρέπει να παλέψουμε ο ένας με τον άλλο για να επιβιώσουμε.

Πρέπει να συνειδητοποιήσουμε, ότι το ισχύον νομισματικό σύστημα της ζώνης του ευρώ που επεβλήθη στον ελληνικό λαό από την πολιτική ηγεσία, χωρίς την διενέργεια δημοψηφίσματος, είναι μια απόκρυφη απάτη. Όταν εμείς πράγματι αφυπνιστούμε και δούμε κατάματα αυτή την σκληρή πραγματικότητα, τότε η προσωπική μας θεώρηση ολόκληρης της παγκόσμιας οικονομικής τάξης θα πρέπει να αναθεωρηθεί. Όπως ακριβώς συνέβη με την φυσική και την αστρονομία τον 16^ο – 17^ο αιώνα, όταν ο άνθρωπος αναθεώρησε την εσφαλμένη άποψη του για τον κόσμο, συνειδητοποιώντας μέσω της επιστήμης, ότι η γη δεν είναι ακίνητος ούτε το κέντρο του κόσμου, αλλά γυρίζει και μάλιστα με εκπληκτική ταχύτητα, με δύο ταυτόχρονες περιφορές μια γύρω από τον άξονα της και μια γύρω από τον ήλιο, ως ένας απλός πλανήτης του ηλιακού συστήματος. Η εξαπάτηση είναι, ότι δεν υπάρχει κατ' ουσίαν καθόλου πραγματικό χρήμα έτσι όπως το φαντάζεται ο κόσμος, που το 'τυπώνουν' το 'στοιβάζουν' και το 'μεταφέρουν' « ζεστό-ζεστό» στη σύγχρονη εποχή αεροπορικώς, όπως ισχυρίσθηκαν μερικοί, με Airbus από την Φρανκφούρτη, την περίοδο τις Μεγάλης Κρίσης του 2008 κι αρχές του 2009, όταν η οικονομική ελίτ της χώρας απέσυρε πανικόβλητη ότι απέμεινε από τον χρηματιστηριακό όλεθρο της Σοφοκλέους.

Σε αντίθεση με το τι πιστεύουν οι περισσότεροι, δεν υπάρχει σχεδόν καθόλου πραγματικό χρήμα στο οικονομικό σύστημα παρά μόνο χρέη. Εκτός από τα κέρματα, τα οποία συνιστούν ένα αμελητέο ποσό, το σύνολο της προσφοράς του χρήματος σε κυκλοφορία αποτελείται από χρέη στις ιδιωτικές τράπεζες. Όπως προαναφέρθηκε, το χρήμα δημιουργείται με λογιστικές εγγραφές στους λογαριασμούς των εμπορικών τραπεζών. Αυτή η λογιστική εγγραφή αποτελεί μια ταχυδακτυλουργία, παρόμοια της δεξιοτεχνίας των μάγων, που πρέπει να την δούμε πολλές φορές για να αντιληφτούμε τι ακριβώς συμβαίνει. Κι αυτό το κόλπο που ακριβώς συμβαίνει είναι αδύνατον να το κατανοήσουμε, εάν δεν γνωρίζουμε το ισχύον σύστημα των κλασματικών αποθεματικών του νομισματικού μηχανισμού.⁶ Ως συνέπεια του μυστηριώδους φαινομένου των κλασματικών αποθεματικών, που έντεχνα έχει αποκρυφτεί από την δημόσια θέα, το χρήμα που οι τράπεζες δανείζουν δεν συνιστά ανακύκλωση των προϋπαρχόντων καταθέσεων των πελατών, αλλά νέο χρήμα.

Λόγω της εξεχούσης σημασίας στην οικονομική ζωή της τραπεζικής δημιουργίας του χρήματος, εμείς έχουμε συνειδητά την πρόθεση να γίνουμε κουραστικοί με τις επαναλήψεις μας, διότι η διαδικασία έχει

⁶ Επειδή το χρήμα δημιουργείται τόσο άνετα από τις ιδιωτικές τράπεζες, οι κεντρικές τράπεζες για να εμποδίσουν την υπερβολική πιστωτική επέκταση των εμπορικών τραπεζών θεσπίσανε κανόνες κεφαλαιακής επάρκειας οι οποίοι βασίζονται σε ποσοστά επί των καταθέσεων τους. Μια τράπεζα πρέπει να διατηρεί νόμιμα απαιτούμενα αποθεματικά (α) υπό την μορφή μετρητών χρηματοκιβωτίου (vault cash) και (β) υπό την μορφή αποθεματικών στην κεντρική τράπεζα ίσα μ' ένα προκαθορισμένο ποσοστό επί των καταθέσεων της. Με τις ισχύουσες διατάξεις, το απαιτούμενο ποσοστό για μετρητά και καταθέσεις ζήτησης είναι 8%, ενώ για λογαριασμούς ταμειευθρίου (savings) και χρονικής δέσμευσης (time deposits) 3%. Αυτά τα ποσοστά όμως μεταβάλλονται.

διαστρεβλωθεί από τον τύπο κι έχει συγκαλυφθεί από τις τράπεζες, ενώ ορισμένοι από τους πολιτικούς το γνωρίζουν, αλλά απαντούν έντρομοι με χαμηλή φωνή: «ε, τι θέλεις τώρα να κάνουμε επανάσταση». Έτσι, το ευκολόπιστο κοινό επί μακρόν υπνωτίστηκε και παρέμεινε παραπλανημένο σε λάθος μονοπάτια από τον συνεχή βομβαρδισμό των εγκωμίων και των ‘εικονικών’ βραβείων των τραπεζών, έχοντας εμπεδώσει λανθασμένες εντυπώσεις και τραπεζικές απόψεις, γι αυτό και η διαδικασία της απόρριψης των εσφαλμένων ιδεών και ‘εικόνων’ που έχουν αιχμαλωτίσει το μυαλό και την φαντασία του, είναι πράγματι επίπονος.

Μέσα σε αυτό το ομιχλώδες περιβάλλον της συσκότισης, οι εμπορικές τράπεζες συνέχισαν να ‘κτίζουν’ καταθέσεις με την χορήγηση δανείων, υπό την προϋπόθεση, ότι είχαν επαρκή αποθεματικά διαθέσιμα για να εξαργυρώσουν οτιδήποτε ποσό σε μετρητά, όταν οι κάτοχοι των καταθέσεων το επιθυμούσαν. Υπό κανονικές συνθήκες, η εμπειρία έχει ορθά υποδείξει, ότι οι αποταμιευτές δεν ανησυχούν κι έχουν σταθερές συνήθειες αναφορικά με την χρήση του χρήματος, με συνέπεια πολύ λιγότερο του 5% των καταθέσεων ζήτησης να είναι ένα επαρκές ποσό. Αυτό το μοναδικό χαρακτηριστικό των κλασματικών αποθεματικών, μέσω των οποίων οι σημερινές τράπεζες δημιουργούν το πολυπόθητο χρήμα, είχε ανακαλυφθεί αρκετούς αιώνες νωρίτερα, από τους χρυσοχόους (goldsmiths).⁷ Ειδικά, με την πάροδο του χρόνου οι χρυσοχόοι ανακάλυψαν, ότι μπορούν να εκδώσουν χάρτινες πιστωτικές αποδείξεις (γραμμάτια) και να δανείσουν με τόκο, τα πολύτιμα μέταλλα που φύλαγαν στα χρηματοκιβώτια τους, πολλές φορές πιο πάνω από την ποσότητα που είχαν στην κατοχή τους. Αυτή η πρακτική ήταν εφικτή εφ’ όσον είχαν επαρκή αποθεματικά χρυσού & αργύρου σε «φύλαξη» για να εξαργυρώσουν οτιδήποτε ποσά οι κάτοχοι των γραμματίων επιθυμούσαν σε μια δεδομένη στιγμή. Αυτή η ‘κατεργαριά’ συνιστά την “γέννηση” του *μυστηρίου* που έμελε να γίνει γνωστό, ως « το κλασματικό σύστημα αποθεματικού» του σύγχρονου νομισματικού συστήματος.

Έτσι οι χρυσοχόοι έγιναν οι πρώτοι τραπεζίτες τον 17^ο αιώνα στην Ευρώπη, όταν το εμπόριο διεξάγονταν κυρίως με χρυσά κι αργυρά νομίσματα. Εντούτοις τα μεταλλικά νομίσματα ήταν πρακτικώς δύσκολο να μεταφερθούν σε μεγάλες ποσότητες και εύκολο να κλαπούνε. Ως συνεπεία, οι χρυσοχόοι αρχικώς παρείχαν μόνο υπηρεσίες ασφάλειας (safekeeping) και με τις προμήθειες που έπαιρναν ως ‘τέλη αποθήκευσης’ των πολύτιμων μετάλλων, απεκόμιζαν ένα μικρό κέρδος. Σε ανταλλαγή των κατατεθέντων νομισμάτων του χρυσού κι αργύρου, εξέδιδαν αποδείξεις κατάθεσης (deposit receipts) στους δικαιούχους, οι οποίες αντιπροσώπευαν την αξία του χρυσού κι αργύρου που κατατέθηκε στα θησαυροφυλάκια τους. Αυτές οι αποδείξεις κατάθεσης, συν τω χρόνω βρέθηκαν να είναι πιο βολικές για τους εμπόρους ως μέσον πληρωμών κι άρχισαν να διαδίδονται ευρέως, καθώς ο καθένας τις χρησιμοποιούσε και έγιναν γνωστές ως «γραμμάτια» αποδεκτά ως χρήμα, δεδομένου ότι όποιος τα είχε στην κατοχή του μπορούσε να τα ανταλλάξει στον χρυσοχόο-τραπεζίτη με την αναγραφόμενη αξία σε μεταλλικό νόμισμα. Τελικά, οι χρυσοχόοι παρατήρησαν ότι σε οποιαδήποτε χρονική στιγμή μόνο το 10% με 20% από τα γραμμάτια που εξέδιδαν, επέστρεφαν για εξαργύρωση σε χρυσό ή άργυρο που κρατούσαν για φύλαξη στα vault τους.

⁷ Πριν την ίδρυση της Bank of England (1694), οι χρυσοχόοι ήταν οι ανεπίσημοι τραπεζίτες της οικονομίας και του εμπορίου, αλλά τα αποθεματικά τους σε χρυσό και άργυρο θεωρούντο ανεπαρκή για την χρηματοδότηση των πολεμικών δαπανών. Η αξιοπιστία τους κλονίστηκε, όταν υπέστησαν μαζική χρεοκοπία, κατόπιν αθέτησης δανείου £ 1 εκατ. από τον βασιλιά Charles II (1660-1685), που οδήγησε στον αφανισμό των νομισμάτων περίπου 10,000 καταθετών. Η κύρια απασχόληση των χρυσοχόων την εποχή του Μεσαίωνα, ήταν η χάραξη ανάγλυφων σχεδίων στις λαβίδες των πιστολιών και η διακόσμηση αργυρών ανκραφών, αλλά στην διαχρονική τους εξέλιξη μετατράπηκαν σε τραπεζίτες – αργυραμοιβούς. Ο λόγος, η κατοχή μεγάλων χρηματοκιβωτίων απρόσβλητα από φωτιά και κλοπή, όπου οι εύποροι και οι βιοτέχνες τοποθετούσαν τα τιμαλφή, πολύτιμα είδη & μέταλλα.

Ως επακόλουθο διαλογίσθηκαν, πριν ακόμη γεννηθεί ο Adam Smith, ότι μπορούν κι αυτοί να γίνουν πλούσιοι με μία μόνο 'ζαβολιά' χωρίς κανείς να την γνωρίζει, εκτός και εάν «σπάσει ο διάολος το πόδι του» και αθετήσει ένας πολύ σημαντικός πελάτης, όπως ο βασιλιάς Charles II, ο οποίος αφού αρνήθηκε να πληρώσει το £ 1 εκατ. που δανείσθηκε από τους χρυσοχόους, εν συνεχεία κατέλυσε το Αγγλικό Κοινοβούλιο για να μην πληρωθούν ποτέ! Επειδή τα περιστατικά αυτά είναι σπάνια, οι χρυσοχόοι πήρανε την απόφαση να αναλάβουν τον ενδεχόμενο κίνδυνο, με αντάλλαγμα γίνουν πλούσιοι και το επέτρεψαν, με την έκδοση γραμματίων με τόκο, που δεν καλύπτονταν από τα πολύτιμα μέταλλα στα θησαυροφυλάκια τους. Έτσι γεννήθηκε το πρωταρχικό *συμβολικό χρήμα (paper money)* αξίας 5 με 10 φορές άνω της αξίας των πολύτιμων μετάλλων που πραγματικά είχαν. Και μαζί με τον ίδιο πολλαπλασιαστή του νομίσματος, δημιούργησαν το 'αεράτο' τοκοφόρο κεφάλαιο, που έμελε με την πάροδο του χρόνου να καταδυναστεύσει οικογένειες και ολόκληρες κοινωνίες. Είναι εμφανές ότι με ένα επιτόκιο, λόγω χάριν, της τάξεως του 10%, τα ίδια αποθεματικά χρυσού & αργύρου, δανειζόμενα 10 φορές πιο πάνω της αξίας των μετάλλων, παρήγαγε 100% απόδοση ετησίως σε περιουσιακά στοιχεία, που οι ίδιοι οι χρυσοχόοι δεν ήταν ιδιοκτήτες και νομικώς δεν είχαν το δικαίωμα να τα δανείσουν. Τα πραγματικά επιτόκια ήταν όμως πολύ υψηλότερα. και κατά καιρούς έφθαναν το super τοκογλυφικό επιτόκιο του 33%. Γι αυτό, όταν ο πάμπλουτος, Sir Dudley North μετά από εικοσαετή απουσία στην Κωνσταντινούπολη, ως αντιπρόσωπος της εταιρίας του Αγγλικού Στέμματος, "The Turkish Company", επέστρεψε στο Λονδίνο (1680), έμεινε κατάπληκτος από το γεγονός να είναι περιτοιχισμένος από χρυσοχόους στους δρόμους του Λονδίνου, να τον ρωτούν που βάζει τα λεφτά του, για να τον εξυπηρετήσουν καλύτερα.⁸

Σύμφωνα με όσα έχουν διατυπωθεί έως τώρα αναφορικά για το χρηματοπιστωτικό σύστημα, που μέσω των κλασματικών αποθεματικών οι τράπεζες δημιουργούν νέο χρήμα από «λεπτό αέρα», δηλαδή από το τίποτα, γίνεται πλέον κατανοητό γιατί είναι αδύνατον να υπάρξει ένας κοινώς αποδεκτός ορισμός του χρήματος. Οι ακαδημαϊκοί μάλιστα, την περίοδο της δεκαετίας του 1960, της αποκαλούμενης εποχής των «καλών χρόνων», όπου το κίνητρο του ατομικού συμφέροντος είχε αντικατασταθεί από ένα κοινωνικό ιδεώδες, βάζανε θέματα προς συζήτηση στους φοιτητές τους με την ακόλουθη μορφή:

Η παράξενη εντύπωση ότι η συνολική δημιουργία χρήματος από ιδιωτικούς οργανισμούς είναι ένα είδος παραχάραξης νομίσματος, μεθοδευμένη κλοπή και ληστεία, ίσως μετριαστεί από τη γνώση ότι η αύξηση της προσφοράς του χρήματος μπορεί να είναι ωφέλιμη για την οικονομία. Συζητήστε.⁹

Το φαινόμενο του κλασματικού χρήματος, που είναι μείζονος σημασίας στην οικονομική διαδικασία, επισημαίνεται από τον James Tobin με την ακόλουθη δήλωση του : «Η αρχή της σοφίας στην νομισματική οικονομία ξεκινά από την παρατήρηση, ότι το χρήμα είναι όπως μία καυτή πατάτα (hot potato) σ' ένα παιδικό παιχνίδι, όπου ένα άτομο μπορεί να την περάσει στο άλλο αλλά η ομάδα στο σύνολό της δεν μπορεί να απαλλαχτεί από αυτήν».¹⁰ Επίσης είναι αξιοσημείωτη η ερώτηση του Richard Eckaous¹¹, του καθηγητή Οικονομίας στο Μ.Ι.Τ προς τους πρωτοετείς φοιτητές του: «είναι το καταθετικό χρήμα που δημιουργούν οι

⁸ Virginia Cowles, *The Great Swindle*, Collins, 1960. Ο Sir Dudley North (1641-1691) υπήρξε ένας πλούσιος έμπορος και οικονομολόγος. Διετέλεσε επίτροπος των Δασμών & Ταμίας των βασιλέων της Αγγλίας, Charles II & James II.

⁹ George Halm, *Economics of Money and Banking*, Irwin 1961 p.57.

¹⁰ James Tobin, "Commercial Banks as Creators of Money", in *Readings in Money, National Income and Stabilization Policy*, Edited by W. Smith and R. Teigen, . Irwin, 1965, p.156

¹¹ Richard Eckaous, *Basic Economics*, Little Brown 1972, p.294. "Is the deposit money that banks create real honest money? Well, it will do anything that money is supposed to do. Once a deposit is made, no one receiving a check drawn on that deposit knows whether its origins were cash found hidden in a sugar bowl or under a mattress or a loan. And no one cares."

τράπεζες, πραγματικό, τίμιο χρήμα;». Εντούτοις, η απάντησή του καθηγητή Eckaous φέρει την σφραγίδα της διγλωσσίας των αρχαίων σοφιστών, καλυπτόμενη από ένα πέπλο μυστηρίου: «Καλά, το χρήμα θα κάνει οτιδήποτε πρέπει να κάνει. Από τη στιγμή που γίνεται η κατάθεση, κανένας από αυτούς που λαμβάνουν την επιταγή μέσω αυτής της κατάθεσης, δεν γνωρίζει εάν η πηγή της ήταν μετρητά κρυμμένα σ' ένα μπολ ζάχαρης ή κάτω από το πάπλωμα ή ήταν ένα δάνειο. Και κανένας δεν ενδιαφέρεται». Είναι άγνωστο, εάν οι πρωτοετείς φοιτητές του Eckaous φωτίστηκαν ή εγκατέλειψαν τρέχοντας τον διαφωτισμό τους.

Ίσως φαίνεται παράξενο, είχαν διαλογοιστεί οι ακαδημαϊκοί του παρελθόντος, ότι η δημιουργία του χρήματος από ιδιωτικούς οργανισμούς αποτελεί ένα είδος νομιμοποιημένης παραχάραξης νομίσματος. Κι ακόμη πιο παράξενο είναι το γεγονός, ότι αυτή η δραστηριότητα εξακολουθεί να ασκείται από ιδιωτικά χέρια. Δεν θα ήταν συνετό για την επίτευξη του δημόσιου συμφέροντος, αυτό το εξέχον δικαίωμα να διατηρηθεί αποκλειστικά για τη νομισματική αρχή του κράτους; Το εναλλακτικό αυτό σχήμα επιβάλλει την μετατροπή όλων των εμπορικών τραπεζών σε απλούς διαμεσολαβητές μεταξύ των πιστωτών και των δανειοληπτών με 100% απαιτήσεις αποθεματικού. Έτσι εξουδετερώνεται η αυθαίρετη τραπεζική δημιουργία και καταστροφή του πιστωτικού χρήματος από 'αέρα', μαζί και η αποσταθεροποιητική επιρροή του στην συνολική προσφορά του χρήματος και την άμβλυση του επιχειρηματικού κύκλου. Το νέο αυτό καθεστώς του τραπεζικού συστήματος μπορεί να επιτευχθεί με την θέσπιση κανονισμών που θα καθορίζουν την σταδιακή αύξηση των νόμιμων απαιτούμενων κλασματικών αποθεματικών από 8% και 3% στις καταθέσεις ζήτησης και της χρονικής δέσμευσης αντίστοιχα, στο 100% των συνολικών καταθέσεων. Μία μέθοδος για να επιτευχθεί αυτός ο σκοπός, είναι η εκτύπωση νέου χρήματος από την κρατική νομισματική αρχή και ο δανεισμός του στις εμπορικές τράπεζες υπό μορφή αποθεματικού. Από εκεί και έπειτα, η νομισματική αρχή, μέσω των ανοικτών αγορών ή πωλήσεων κρατικών ομολόγων (open market operations), θα θέτει περισσότερο ή λιγότερο χρήμα σε κυκλοφορία, ανάλογα με τις απαιτήσεις των οικονομικών συνθηκών.

Εντούτοις κι αυτή η συνετή εισήγηση, η οποία προτείνει την σταθεροποίηση, το σφίξιμο της «ξελασκαρισμένης βίδας» του νομισματικού συστήματος που συνίσταται από τον θεσμό των κλασματικών αποθεματικών, υπήρξε μία άλλη «βοή εν τη ερήμω», όπως οι φωνές μιας σειράς αιρετικών, όπως τους αποκάλεσε ο Tobin, που διακήρυτταν με θάρρος ότι «στο ισχύον νομισματικό σύστημα το χρήμα δημιουργείται από κονδυλοφόρο χρήματος (Fountain Pen money)¹² και συνεπώς ο έλεγχος της προσφοράς του χρήματος είναι ένας μύθος. Υπαιτισσόμενοι, την δημιουργία του χρήματος μέσω μιας μονοκονδυλιάς του διευθυντή της τράπεζας όταν εγκρίνει το δάνειο και πιστώνει τα χρήματα στο λογαριασμό του δανειολήπτη. Έτσι λοιπόν καταλήγουμε στο συμπέρασμα, ότι το πολιτικό σύστημα, δηλαδή «το κατεστημένο» (the Establishment)¹³ εάν θέλετε να το ονομάσουμε, καθιέρωσε με την σφραγίδα και τις ευλογίες της εκάστοτε κυβέρνησης, ένα νομισματικό θεσμό ο οποίος δεν έχει λογική βάση. Κι αυτό, διότι η χρήση της λογικής είναι λειτουργία του αριστερού ημισφαιρίου του εγκεφάλου μας, ενώ ο θεσμός των τραπεζών και του χρήματος που είναι θεμελιωμένος στην επιθυμία της συσσώρευσης του πλούτου αποτελεί λειτουργία του δεξιού ημισφαιρίου του εγκεφάλου

¹² James Tobin, *ibid.* "Commercial Banks as Creators of Money".

¹³ Το κατεστημένο (the Establishment) κατά τον Ανδρέα Παπανδρέου είναι ο συνασπισμός εστιών της εξουσίας (p.102). Την κυρίαρχη θέση κατέχει η κορυφαία κοινωνική τάξη η οποία είναι και η κυβερνώσα τάξη. Η τάξη αυτή είναι ικανή να ασκεί σε μεγάλο βαθμό πολιτική επιρροή πάνω στο κράτος. Τα μέλη του κατεστημένου αποτελούνται από την οικονομική ελίτ, την πολιτική ελίτ, και την κρατική ελίτ. Η οικονομική ελίτ κατέχει την κυρίαρχη θέση στο κατεστημένο διότι πηγάζει από την κυρίαρχη τάξη (dominant class). Andreas Papandreu, *Paternalistic Capitalism*, University of Minnesota Press, 1972, p.106.

μας. Και όπως είναι γνωστό, η λογική με την επιθυμία που ως *ψυχολογική* τάση δεν έχει όριο, δεν είναι πάντοτε συμβιβάσιμες στη ζωή, όπως *παραδείγματος χάριν* η ερωτική σχέση ή ο γάμος. Το *ασυμβίβαστο* της *λογικής* (*rationality*) και της επιθυμίας (*desire*) γίνεται σαφέστερο στις *χρηματιστηριακές* αγορές, όπου οι «φούσκες» δεν είναι δημιούργημα της λογικής, αλλά της ψυχολογίας και των αισθήσεων (*emotions*).

Η συσκότιση της δημιουργίας του χρήματος στο μυαλό του πολίτη, ενισχύεται περισσότερο όταν ερωτάται ο τραπεζίτης εάν αυτός δημιουργεί νέο χρήμα και το αρνείται κατηγορηματικά. Η απάντησή του είναι, ότι αυτός 'μόνο' δανείζει τα χρήματα που του εμπιστεύθηκαν οι καταθέτες. Τουτέστιν, ότι *ανακυκλώνει* τις *υπάρχουσες* καταθέσεις των πελατών, μεταξύ των αποταμιευτών και δανειοληπτών. Ο ρόλος του είναι διαμεσολαβητικός που συμβάλλει στην κοινωνική συνοχή, διότι εξισορροπεί τη ροή της αποταμίευσης και της χρηματικής έλλειψης των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων. Είναι φανερό ότι *αυτά* που ισχυρίζεται ο *τραπεζίτης* αποτελούν *κουβέντες* χωρίς *ουσιαστικό περιεχόμενο*, αφού η δημιουργία του χρήματος είναι μια *ταχυδακτυλουργία*, τόσο απλή που το μυαλό την απωθεί. Την απωθεί λόγω του ότι είναι τελείως ξένη με ότι έχουμε διδαχθεί στο σχολείο και διαβάσαμε στα δημοσιογραφικά έντυπα. Το μυαλό μπλοκάρει στην αποδοχή ότι στο οικονομικό μας σύστημα, το χρήμα δημιουργείται από την πίστωση, το **χρέος**. Κι αυτό, διότι το χρήμα και το χρέος είναι εκ διαμέτρου αντίθετα, όπως στην φύση το νερό και η φωτιά. Το χρήμα σβήνει το χρέος όπως το νερό την φωτιά. Είναι λοιπόν λογικό το μυαλό να διαταράσσεται, όταν η μεταφυσική εμπλέκεται με την *συγκεκριμένη* έννοια της πίστωσης, δηλαδή της *κατάθεσης* χρηματικού ποσού στον λογαριασμό του δανειολήπτη, η οποία του *αυξάνει* την αγοραστική δύναμη για την προμήθεια πραγματικών αγαθών και υπηρεσιών. Αυτή όμως η πίστωση, που παρέχει την αγοραστική δύναμη στον δανειζόμενο, δεν αποτελεί ανακύκλωση των υπαρχόντων καταθέσεων από τους πιστωτές στους οφειλότες της ίδιας τράπεζας, διότι δεν έχει **αφαιρεθεί** η *αγοραστική* δύναμη από κανένα πιστωτικό λογαριασμό. Η χορήγηση του δανείου που αποτελεί την νέα πίστωση είναι στην ουσία, όπως ο Graham Towers¹⁴ προ πολλού είχε πει «brand new money». Κι εμείς ως έλληνες, πάντοτε επινοητικοί, προσθέσαμε το «*ζεστό ολοκαίνουργιο χρήμα*», το «*κολλαριστό*» που έλεγαν παλαιότερα.

Ο ισχυρισμός του τραπεζίτη, ότι η χορήγηση δανείων είναι συνεπής μ' αυτό το οποίο πάντοτε έλεγε ότι είναι η δουλειά του, δεν αμφισβητείται. Εντούτοις, η *σύναψη* δανείων με στόχο την αύξηση της κερδοφορίας της τράπεζας μέσω της επιβάρυνσης του επιτοκίου, συντελεί στην δημιουργία νέου χρήματος, είτε το αποδέχεται είτε όχι. Το εάν η χορήγηση των δανείων ή αγορά επενδυτικών προϊόντων μέσω των κλασματικών αποθεματικών μεταβάλει την προσφορά του χρήματος, αυτό είναι ένα ζήτημα που δεν τον αφορά, απαντά. Αυτό που τον ενδιαφέρει, είναι το κατά πόσο η πίστωση γίνεται μέσα στα πλαίσια του νόμου και των κανονισμών, σύμφωνα με τις διαδικασίες του τραπεζικού συστήματος. Στην ερώτηση, εάν οι καταθέσεις που δημιουργεί αποτελούν ταχυδακτυλουργία ή το επιτόκιο που απαιτεί, χρεώνεται επάνω σε «αιθέρα» ή «αέρα κοπανιστό» αυτό είναι «άλλου παπά ευαγγέλιο», ο τραπεζίτης με έμφαση απαντά. Το θέμα που προέχει *αποκρίνεται*, είναι *κατεξοχήν* η επαύξηση της κερδοφορίας της τράπεζας και τα *bonus* που δικαιούται να πάρει. Εάν τώρα, η σύναψη των δανείων που εγκρίνει στους πελάτες *παραβιάζει* ένα *ουσιώδες* στοιχείο του *συμβολαίου* δανειοδότησης που ονομάζεται «*αντίκρισμα*» (*consideration*), δηλαδή εάν το *αντικείμενο* που ανταλλάσσεται είναι 'εμπράγματο', αυτό απλά αποτελεί «ψιλά γράμματα» που το ισχύον νομικό σύστημα το παραβλέπει.

¹⁴ *Graham Towers, πρώτος Κυβερνήτης της Κεντρικής Τράπεζας του Καναδά (Bank of Canada) 1934-55.*

Στην *πραγματικότητα* όμως, αυτό που *ανταλλάσσει* η τράπεζα με τον δανειολήπτη είναι μια λογιστική εγγραφή «αέρα» πάσης φύσεως και μορφής και το χειρότερο την επιβαρύνει με τόκο. Η εγγραφή «λεπτού αέρα» ανταλλάσσεται με ένα « γραμματίο πληρωτέο» (promissory note) του δανειολήπτη υποστηριζόμενο από εμπράγματη εγγύηση. Ο αέρας όμως είναι άυλος, άπιαστος, το μηδέν και το άπειρο, και δεν αποτελεί αντίκρισμα. Νομικώς δεν θεωρείται 'νόμιμο χρήμα' για να επιτευχθεί η ανταλλαγή με το δάνειο. Γι αυτό, επί παραδείγματι, η απλή *αγοραπωλησία ακινήτου* ενώπιον *συμβολαιογράφου* απαιτεί για την περαίωση της συναλλαγής, τραπεζικές επιταγές και όχι τραπεζικές καταθέσεις των συμβαλλομένων. Συνεπώς, η πράξη της χορήγησης δανείου που γίνεται «εκ του μη υπάρχοντος» είναι νομικώς ένα είδος **απάτης**. Ο τραπεζίτης πιθανώς να μην γνώριζε, ότι ήδη από τις αρχές της δεκαετίας του 1960 το Federal Reserve του Chicago¹⁵ είχε επίσημα *δηλώσει*: «Οι τράπεζες δεν χορηγούν στην πραγματικότητα δάνεια από τα χρήματα που δέχονται ως καταθέσεις. Αυτό το οποίο κάνουν όταν συνάπτουν δάνεια, είναι να αποδέχονται υποσχετικές σε ανταλλαγή για πιστώσεις στους λογαριασμούς συναλλαγών των δανειοληπτών. Οι καταθέσεις πίστωσης αποτελούν νέα αθροίσματα στο σύνολο των καταθέσεων του τραπεζικού συστήματος».

Οι τραπεζικές καταθέσεις ή το καταθετικό χρήμα (deposit money), αποτελεί άνω του 90% του χρήματος της σημερινής εποχής και *διευκολύνει* τους ιδιώτες και τις *επιχειρήσεις* που έχουν *ανάγκη* κεφαλαίων, να συνάπτουν δάνεια και οι πληρωμές να γίνονται μέσω επιταγών ή με την διαδικασία της *απ' ευθείας* μεταφοράς *εμβασμάτων* μέσω του *ηλεκτρονικού συστήματος* από τον λογαριασμό καταθέσεων τους σε οποιοδήποτε τραπεζικό λογαριασμό επιθυμούν. Οι καταθέσεις ζήτησης γίνονται αποδεκτές ως χρήμα, είτε ως επιταγές (cheques) ή ως ηλεκτρονικά εμβάσματα μέσω του διατραπεζικού συστήματος από κάθε πιστωτικό οργανισμό, αφού δημιουργούνται μόνο από τις εμπορικές τράπεζες, οι οποίες έχουν από την νομοθεσία το «κλειδί» της *απεριόριστης πιστωτικής επέκτασης*. Αν και το καταθετικό χρήμα δεν έχει καμία φυσική υπόσταση, είναι απλά μια άυλη ηλεκτρονική πίστωση, που αποτελεί μια λογιστική εγγραφή η οποία καταχωρείται στους λογαριασμούς των *τραπεζών*, η *παρωχημένη* έννοια του χρήματος μόνο σε αυτό που μπορεί κανείς να δει, να *ακουμπήσει* και να μεταφέρει, δεν έχει ακόμα εξαλειφτεί.

Έτσι, η δημιουργία του καταθετικού χρήματος μέσω της πίστωσης, οδηγεί όλες τις τράπεζες μαζί να αυξήσουν τις χορηγήσεις δανείων από «ζεστό αέρα», αλλά και να τις μειώσουν ταυτόχρονα δεδομένου ότι ο στόχος είναι η επίτευξη του κέρδους. Η ενέργεια αυτή όμως αυξάνει τον συστηματικό κίνδυνο (systemic risk) της ταυτόχρονης κατάρρευσης. Συνεπώς, η *συγκλονιστική* κατάρρευση του χρηματοπιστωτικού συστήματος δεν προκλήθηκε από το *δυνατό φτερούγισμα* της *πεταλούδας* των χαοτικών συστημάτων, αλλά από την μεγιστοποίηση της φιλαργυρίας και κατά τον Keynes «*πνευματικής ανικανότητας*» των τραπεζιτών να κατανοήσουν τα *προβλήματά* τους. Εξ' άλλου η «*πεταλούδα*», που έκανε την εμφάνιση της στην επιστήμη την δεκαετία του 1960, δεν είναι εξ' ολοκλήρου νέα έννοια. Μια παλιά παροιμία ενθυμούμεθα ότι έλεγε:

Από έλλειψη ενός καρφιού το παπούτσι χάθηκε. Από έλλειψη θάρρους η μάχη χάθηκε. Από έλλειψη μάχης το βασίλειο χάθηκε. Κι εμείς με ταπεινότητα να προσθέσουμε: Από έλλειψη τραπεζικής σωφροσύνης, η οικονομική άνεση χάθηκε. Από έλλειψη οικονομικής άνεσης, η ψυχική ηρεμία χάθηκε. Και από έλλειψη ψυχικής ηρεμίας το νόημα της ζωής χάθηκε.

¹⁵ Federal Reserve of Chicago, *Modern Money Mechanics*, 1963, "The Banks do not really pay out loans from the money they receive as deposits. What they do when they make loans is to accept promissory notes in exchange for credits to the borrower's transaction accounts. The deposit credits constitute new additions to the total deposits of the banking system".

Η παραχώρηση από το κράτος του αποκλειστικού προνομίου της δημιουργίας του χρήματος σε ιδιωτικές τράπεζες είναι **παρωδία**, διότι ως νευραλγικός σύνδεσμος μεταξύ της νομισματικής αρχής και των πολιτών, δεν έχει ως βασικό κίνητρο ούτε τους σκοπούς της δημόσιας νομισματικής αρχής, αλλά ούτε αποβλέπει στην γενική ευημερία της κοινωνίας. Επειδή ο κατεξοχήν σκοπός είναι η μεγιστοποίηση του κέρδους, που είναι άρρηκτα συνδεδεμένος με τα bonus των αξιωματούχων των τραπεζών και τα μερίσματα των μετόχων τους. Ως συνέπεια, το ισχύον σύστημα των «νομίμων κλασματικών αποθεματικών» μεταμορφώνει τις τράπεζες σε «υβριδικά ιδρύματα», τα οποία στην προσπάθεια να αυξήσουν τα κέρδη τους, δημιουργούν επίσης χρήμα. Ήτοι είναι γόνιμο διασταύρωση ετερογενών στοιχείων, η παρετυμολογία του ύβρις της αρχαίας τραγωδίας. Της απρεπούς έκφρασης, που προσβάλλει την τιμή και την αξιοπρέπεια του ανθρώπου ή επιτηδεύματος και χαρακτηρίζει την αλαζονική συμπεριφορά του ατόμου η οποία οδηγεί στην υπέρβαση του ηθικού και θεϊκού νόμου, με συνέπεια την τελική του καταδίκη.

Έτσι, οι μάντζερ των τραπεζών προσπαθούν να συμβιβάσουν τα από την φύση *ασυμβίβαστα*: από την μια πλευρά την «απληστία» της επίτευξης του μέγιστου δυνατού κέρδους, και από την άλλη, την «συνετή διαχείριση της δημιουργίας του χρήματος». Τα δύο αυτά στοιχεία είναι ασυμβίβαστα, διότι εν τη γενέσει υπάρχει η «αχίλλειος πτέρνα» των πιστωτικών ιδρυμάτων, της σύγκρουσης των παραμέτρων της «*κερδοφορίας*», της «*ρευστότητας*» και της «*φερεγγυότητας*». Τα απολύτως ρευστοποιήσιμα περιουσιακά στοιχεία, τα μετρητά (cash), δεν παράγουν εισόδημα, ενώ τα πιο επικερδή, δεν μπορούν να μετατραπούν άμεσα σε μετρητά χωρίς ζημιά. Η *φερεγγυότητα*, καθορίζεται από την αναλογική σχέση του μετοχικού κεφαλαίου (shareholders' equity) και των συνολικών καταθέσεων (Total Deposits), που απαιτεί την τήρηση ενός αυθαίρετου κανόνα, συνήθως 1/10, λόγο μετοχικού κεφαλαίου προς καταθέσεις. Αυτή η σχέση όμως αντιμάχεται την κερδοφορία, η οποία αυξάνεται με την επέκταση των πιστώσεων και των επενδύσεων, που επιφέρουν επιπλέον ροές εισοδήματος, αλλά και μεγαλύτερη ανάληψη κινδύνου των δανείων και επενδύσεων χαρτοφυλακίου, που είναι ασυμβίβαστη με την υγιή θέση. Η σχέση κεφαλαίου προς καταθέσεις, καθώς και ο λόγος των αποθεματικών προς καταθέσεις, που συνιστά το κριτήριο της υγιούς ρευστότητας, την τελευταία δεκαετία έχουν μειωθεί δραματικά. Με αποτέλεσμα, την εντυπωσιακή αύξηση του τραπεζικού «*συστημικού κινδύνου*», λόγω έλλειψης επαρκών ρυθμιστικών κανόνων μόχλευσης στην Ευρωζώνη.

Μια ματιά στους ισολογισμούς των εμπορικών τραπεζών θα δείξει¹⁶, ότι οι λογαριασμοί κεφαλαίου που προέρχονται από τις συνδρομές των μετόχων και τα διατηρητέα κέρδη, δεν αποτελούν την κύρια πηγή

¹⁶ Προς ενημέρωση του αναγνώστη, παρατίθενται τα στοιχεία του ισολογισμού της Alpha Bank (31.12.2009). Το σύνολο του ενεργητικού της (σε εκατ. ευρώ), ανέρχεται σε € 67,849 εκ των οποίων το ποσό των € 41,810 (62 %) αντιπροσωπεύει δάνεια πελατών, € 13.461(20 %) απαιτήσεις άλλων πιστωτικών ιδρυμάτων, € 9,063 (13%) αξιόγραφα επενδυτικού χαρτοφυλακίου, και € 1,426 (2 %) ταμείο και διαθέσιμα σε νομισματικές αρχές. Σωστά βλέπεται τους αριθμούς, δεν έχετε υποστεί το σύνδρομο της 'αναγνωριστικής δυσαρμονίας', μόνο ένα πενιχρό δύο τοις εκατό των περιουσιακών στοιχείων της τράπεζας σε μετρητά (cash) και αποθεματικά (reserves) σε κεντρικές τράπεζες. Βλέπεται, δεν της έφτανε της Alpha η μία κεντρική τράπεζα, αλλά ήθελε και περισσότερες για τις επεκτατικές δραστηριότητες της. Ως νέος Αλκιβιάδης, απλώς άλλαξε την πορεία της εκστρατείας από την Σικελία στα Βαλκάνια, εντούτοις δεν απέφυγε την πανωλεθρία με τέτοιου είδους αξιοθρήνητο ισολογισμό. Κι αφού τα 'έκανε μάνταρα' μαζί με άλλες φιλόδοξες τράπεζες σε αλλότριες περιοχές, όπως της NGB, ζήτησε την εξίλεψη χωρίς καμιά ντροπή στις ελληνικές κυβερνήσεις, κοινωνικοποιώντας τις ζημιές στις πλάτες του έλληνα φορολογούμενου. Η άλλη πλευρά του ετήσιου ισολογισμού του "too big to fail" οργανισμού, του παθητικού, ο μετονομασθείς « υποχρεώσεις » (liabilities), που αποτελείται από τις εξωτερικές απαιτήσεις, το ποσό των δανειακών υποχρεώσεων της τράπεζας προς πελάτες ανέρχεται σε € 45,664 (67 %), οι υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα € 15,291 (23 %), μετοχικό κεφάλαιο € 3,451 (5 %) και μη διανεμητέα κέρδη € 1324 (2 %).

των λειτουργικών κεφαλαίων των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων. Μάλιστα, ο λόγος φερεγγυότητας της Alpha Bank το 2009, ήταν 1/14, ενώ ο λόγος της ρευστότητας (καταθέσεων/αποθεματικά) είχε 43 φορές συντελεστή μόχλευσης προς αποθεματικά! Δεν είναι λοιπόν απορροίας άξιον, γιατί η μετοχή της Alpha, εξ αιτίας της ανάληψης υπερβολικού κινδύνου σε ύφεση, να καταρρεύσει στα € 4 προς τα τέλη του 2010, από € 27 (-85 %) πριν τρία χρόνια. Παρότι υποχρεώθηκε να κάνει αύξηση μετοχικού κεφαλαίου, η θέση της παρέμεινε επισφαλής και τελικά κάλεσε εσπευσμένα την κυβέρνηση για να την σώσει, με το περιβόητο πρώτο πακέτο στήριξης των € 28 δις των τραπεζών, των δήθεν εγγυήσεων, τον Μάρτιο του 2009.

Είναι λοιπόν φανερό, ότι η μακρά σειρά αιρετικών κατά τον Tobin, σωστά διαμήνυε ότι το χρήμα δημιουργείται «ενδογενώς», από ένα «κονδυλοφόρο χρήματος» του τραπεζίτη, κι όχι εξωγενώς μέσω της χορήγησης κεφαλαίων δανειοδότησης της κεντρικής τράπεζας. Η κεντρική τράπεζα ως δανειστής **εσχάτης ανάγκης** (*lender of last resort*), παρέχει πιστώσεις χρηματοδότησης στις τράπεζες με ατροφικούς ισολογισμούς και επισφάλειες για να μην πτωχεύσουν και συμπαρασύρουν μαζί στη δίνη της ρουφήχτρας τους και τις καταθέσεις απλών πολιτών. Όμως το χρήμα όπως διαπιστώσαμε, δημιουργείται από την χορήγηση πιστωτικού χρήματος από τις εμπορικές τράπεζες προς τους οικονομικούς φορείς, οι οποίοι τοποθετούν εμπράγματο ασφάλεια (collateral) ως εγγύηση του δανείου. Η σύμβαση του δανείου δεν απαιτείται να υποστηριχθεί από χρηματοδότηση της κεντρικής τράπεζας: το χρήμα δημιουργείται από την 'υποσχετική' που ενσωματώνεται στο δάνειο και όχι από την δανειοδότηση ή επαναδανειοδότηση της κεντρικής τράπεζας. Η πίστωση είναι προγενέστερο στοιχείο του αποθεματικού (reserves) των τραπεζών. Όταν ένα τραπεζικό δάνειο εξοφλείται, το 'creatio εκ του μηδενός' του πιστωτικού χρήματος καταστρέφεται, αλλά η τράπεζα δημιουργεί αποθεματικά μέσω της πληρωμής των τόκων, το κέρδος που απορρέει από το δάνειο.

Το πιστωτικό χρήμα, που αποτελεί την κινητήριο δύναμη του σύγχρονου νομισματικού συστήματος, είναι απλά ένας 'άυλος' αριθμός σε ένα τραπεζικό λογαριασμό, που δεν 'καλύπτεται' ούτε από πολύτιμα μέταλλα, ούτε από κέρματα ή από μετρητά (χαρτονόμισμα). Επί παραδείγματι, η αγορά ενός αγαθού μέσω της πιστωτικής κάρτας, αφαιρεί χρήμα από τον λογαριασμό του αγοραστή και το προσθέτει στον λογαριασμό του πωλητή του αγαθού, είτε αυτό είναι προϊόν είτε υπηρεσίες. Μια χρηματική συναλλαγή, λόγω χάριν, η αγορά ενός ζευγαριού παπούτσια με ανταλλαγή την πληρωμή σε ευρώ στην σημερινή εποχή, δεν είναι μια διπλή συναλλαγή όπως στην εποχή του χρήματος, που ήταν εμπόρευμα (commodity), ο χρυσός & άργυρος. Αντίθετα, είναι μια τριπλή συναλλαγή, που περιλαμβάνει τρία μέλη, τον αγοραστή, τον πωλητή και τον ενδιάμεσο, το πιστωτικό ίδρυμα, τον κάπηλο κατά τον Αριστοτέλη. Ο αγοραστής δεν ανταλλάσσει κανένα φυσικό εμπόρευμα ή υπηρεσία με ένα άλλο αγαθό του πωλητή. Αυτό το οποίο στην ουσία ανταλλάσσεται, είναι μία εγγραφή χρέωσης στον τραπεζικό λογαριασμό του αγοραστή, με μία πιστωτική εγγραφή αντίστοιχης αξίας στον λογαριασμό του πωλητή. Η τράπεζα απλώς διαμεσολάβησε μεταφέροντας πιστωτικό χρήμα 'αέρος' από τον ένα λογαριασμό στον άλλο για την περαίωση της ανταλλαγής, και γι αυτή την επίπονη προσπάθεια, απαιτεί τόκο από τον οφειλέτη 18 % ετησίως!

Η υπερβολική επιβάρυνση τόκου σε εικονικά κεφάλαια με την συνεπακόλουθο κερδοφορία, υπήρξε ο βασικός λόγος που οι σύγχρονοι τραπεζίτες προωθούσαν με τόσο ζήλο και επιμέλεια το μάρκετινγκ των πιστωτικών καρτών την τελευταία δεκαετία. Αγνοώντας μπροστά στο είδωλο του βραχυπρόθεσμου κέρδους, ότι αυτή η ενέργεια μακροπρόθεσμα θα οδηγήσει σε επισφάλειες, λόγω του ανατοκισμού του τόκου. Επίσης, με περισσή αλαζονεία παρέβλεψαν τον ηθικό κανόνα των χρηστών ηθών, ότι αποτελούσε μια πράξη ανελέητης τοκογλυφίας, παραβιάζοντας τους ιερούς κανόνες των αρχαίων, οι οποίοι θεωρούσαν

την επιβάρυνση του τόκου άνω του 6 % ετησίως, επί των *νομισμάτων* και όχι επί του *αέρος*, ως πράξη ιεροσυλίας. Η συγκομιδή τόκου με 'άυλα πιστωτικά κεφαλαία', συνιστά μια σύγχρονη **καινοτομία** του χρηματοπιστωτικού συστήματος. Οι εμπορικές τράπεζες υλοποίησαν την νέα τέχνη σε πράξη, χορηγώντας πρόθυμα «πιστωτικές γραμμές» (credit lines) σε εταιρίες και ιδιώτες, που συνιστούν *μονομερείς* τραπεζικές *συμβάσεις* «υπόσχεσης», της χορήγησης δανείου στον δικαιούχο μέχρι ενός προκαθορισμένου ποσού και εντός *συγκεκριμένου* χρόνου, εφ' όσον ο κάτοχος επιθυμεί να χρησιμοποιήσει την «γραμμή».

Εντούτοις, η «υπόσχεση» της *χορήγησης του* δανείου, δεν *θεωρείται* χρήμα από τους ρυθμιστικούς κανονισμούς των κεντρικών τραπεζών, κι ως συνέπεια τα πιστωτικά ιδρύματα δεν απαιτείται να διατηρούν αποθεματικά έναντι της «πιστωτικής γραμμής». Έτσι, όταν η πιστωτική γραμμή χρησιμοποιείται και το δάνειο χορηγείται, τότε bona fide πιστωτικό χρήμα *δημιουργείται* και αποθεματικά πρέπει εξ ανάγκης να βρεθούν για να το εξυπηρετήσουν. Είναι λοιπόν φανερό ότι και σ' αυτή την περίπτωση, το πιστωτικό χρήμα συνιστά **προγενέστερο** στοιχείο των αποθεματικών (reserves), αφού η χορήγηση του δανείου *δημιουργεί* την ρυθμιστική απαίτηση της άντλησης κεφαλαίων αποθεματικού. Το έκδηλο συμπέρασμα του νομισματικού μηχανισμού στην πράξη, *είναι σαφώς* σε *πλήρη αντίθεση* με το **ορθόδοξο** μοντέλο που *διδασχθήκαμε* ως φοιτητές, όπου η προώθηση των αποθεματικών από την *κεντρική τράπεζα* ωθεί με την *σειρά* της, την *δημιουργία* νέων τραπεζικών δανείων. Η *εμπειρία* υποδεικνύει ότι όταν οι οικονομικές συνθήκες είναι ευδόκιμες για την *επέκταση* του πιστωτικού χρήματος, οι τραπεζίτες εύκολα *βρίσκουν* επιτήδειους τρόπους να *δημιουργήσουν* reserves. *Μια εντυπωσιακή μέθοδο, μας υπέδειξε προ πολλού (1929) ο Γερουσιαστής Carter Glass, αναφορικά με τη χειραγώγηση από τις τράπεζες των λογαριασμών καταθέσεων των πελατών, μεταφέροντας κεφάλαια από τις καταθέσεις ζήτησης στις καταθέσεις χρονικής δέσμευσης, απελευθερώνοντας κεφάλαια για να ριχθούν στη δίνη της χρηματοπιστηριακής κερδοσκοπίας.*

Την ίδια μέθοδο χρησιμοποίησαν οι αποκαλούμενες 'ελληνικές' τράπεζες που *κατέχουν δεσπόζουσα* θέση στην αγορά, ενώ η *πλειοψηφία* του μετοχικού τους κεφαλαίου ανήκει στα χέρια της ανώνυμης *παγκοσμιοποίησης* των υπεράκτιων εταιριών. Εντούτοις, η **ετικέτα** «ελληνική» συνεχίζει να παραμένει *εμπειρωμένη* στη μνήμη του *πολίτη* που είναι δύσκολο να εξαλειφτεί, διότι είναι δυσνόητο το μέσο *μυαλό* να *αντιληφθεί* την *μεταμόρφωση* που έχει *υποστεί* το τραπεζικό σύστημα την τελευταία δεκαετία και την σημασία της αξιοποίησης των *λογαριασμών χρονικής δέσμευσης* στα αποθεματικά των τραπεζών. Μ' αυτή την μέθοδο *επήλθε* ο *όλεθρος* των *επισφαλειών* κι *ακολούθησε* η *μεγάλη κρίση στην οικονομία*. Η αποτυχία της νομισματικής πολιτικής κατά την διάρκεια σοβαρών οικονομικών κρίσεων, όπως αυτής που βιώνουμε σήμερα αποδίδεται μεταφορικά με την φράση: « **σπρώχνοντας ένα σχοινί**» (pushing on a string).¹⁷ Με

¹⁷ Η φράση χρησιμοποιείται στο πλαίσιο της οικονομικής πολιτικής, ειδικά σε σχέση με την *νομισματική* πολιτική της *οποίας η αποτελεσματικότητα* έχει εμπειρικά αποδειχθεί ότι είναι ασύμμετρος. Δηλαδή, είναι ευκολότερο οι νομισματικές αρχές να *χαλιναγωγήσουν* μια *επεκτατική πιστωτική* πολιτική που συνδράμει στην αύξηση του πληθωρισμού, όπως επί θητείας του *Paul Vocker* ως *πρόεδρου* του Federal Reserve στις αρχές της *δεκαετίας* του 1980, παρά να *εξουδετερώσουν* μία μεγάλη οικονομική κρίση. Η φράση συχνά αποδίδεται στον J.M.Keynes, εντούτοις η σύγχρονη βιβλιογραφία υποδεικνύει την εισαγωγή της στο μέλος του Κογκρέσου, Alan Goldsborough το 1935, κατά την διάρκεια της Μεγάλης Κρίσης (*A History of Central Banking in Great Briain and the United States, by John Woods, p.231, Cambridge, 2006*). Ειδικά, σε *ακροαματική* διαδικασία του Κογκρέσου για την θέσπιση του *Τραπεζικού Νόμου του 1935*, ο *πρόεδρος* του Federal Reserve M.Eccles, *εξέφρασε* την γνώμη ότι κάτω από *εκείνες τις συνθήκες* η νομισματική πολιτική «*πολύ λίγο μπορούσε να συνεισφέρει*». Η *διευκρινιστικής* μορφής ερώτηση του *Goldsborough* ήταν : « you mean you cannot push on o string». Η μεταφορική έννοια της φράσης « *σπρώχνοντας ένα σχοινί*» *χρησιμοποιείται* για να υποδείξει τους περιορισμούς της νομισματικής

άλλα λόγια, ενώ οι κεντρικές τράπεζες χορηγούν *τεράστια* ποσά στο χρηματοπιστωτικό σύστημα, με σκοπό την *ενθάρρυνση* των εμπορικών τραπεζών να δανειοδοτήσουν τους οικονομικούς φορείς, όπως πρόσφατα έπραξαν το Federal Reserve και η ΕΚΤ, οι τράπεζες αντιθέτως *αποφεύγουν* να χορηγήσουν νέα δάνεια και τα *χρησιμοποιούν* ως 'αδρανή αποθεματικά' για την επιδιόρθωση των *σαθρών ισολογισμών τους*.

Παρότι οι *νομισματικές αρχές αγοράζουν* κρατικές *ομολογίες* στην '*ανοικτή αγορά*' που οδηγεί στην αύξηση των αποθεματικών των τραπεζών σε 'βασικό χρήμα' (base money),¹⁸ το αρνητικό *ψυχολογικό* συναίσθημα του κοινού σε συνδυασμό με τις ζημιές στις επενδύσεις του χαρτοφυλακίου τους και τις προσωπικές & επιχειρηματικές *πτωχεύσεις* λόγω της κρίσης, προκαλούν παράλυση και αποστροφή στην ανάληψη **κινδύνου**. Η στάση γενικά των πολιτών και των επενδυτών είναι *ιδιαίτερα επιφυλακτική* στον επιπρόσθετο δανεισμό μπροστά στο φάσμα των κατασχέσεων των κατοικιών, της αύξησης της ανεργίας και της έλλειψης επενδυτικών ευκαιριών. Μια γενική ατμόσφαιρα φόβου και ανασφάλειας επικρατεί, ενώ το μέλλον διαγράφεται **ζοφερό**, καθώς το «χορτάτο άλογο» υπερχρεωμένο από τα συνεχή δάνεια της *τελευταίας* ανέμελης δεκαετίας έχει παραφουσκώσει κι ούτε νερό πλέον μπορεί να πιεί. Έτσι λοιπόν, παρότι, οι νομισματικές αρχές με κήρυκες διαλαλούν ότι υπάρχει άφθονο χρήμα για δανεισμό, και το άλογο από τα γκέμια το τραβούν και στην πηγή του χρήματος το οδηγούν, αυτό αρνείται να πιεί νερό. Ακριβώς στο σημείο αυτό βρισκόμαστε στις αρχές του 2011, μέσα σε μια τεράστια **παγίδα ρευστότητας**, a la Keynes.

Είναι αξιοσημείωτο να επισημανθεί, ότι ιστορικά η σχέση του κράτους και των τραπεζών υπήρξε **ομφάλιος** μέσω της *χρηματοδότησης* των δαπανών του κράτους από τις τράπεζες, ιδίως των εκτάκτων αναγκών για την διεξαγωγή πολέμων. Η ξακουστή **Bank of England**, ως η παγκόσμια κεντρική τράπεζα την εποχή της πρωτοκαθεδρίας της Μεγάλης Βρετανίας, εισήγαγε τον ιδιόμορφο **συνεταιρισμό** μεταξύ των **τραπεζών** και των **πολιτικών**. Αρχικώς, η αθέτηση κρατικών δανείων υπήρξε η θεμελιώδης αιτία της κατάρρευσης των *τραπεζικών* οίκων στην *εποχή* του Μεσαίωνα, ενώ με την πάροδο του χρόνου, η σχέση **πιστωτή - οφειλέτη**, προοδευτικά άρχισε να αντιστρέφεται, και με την *ίδρυση της Τράπεζας της Αγγλίας* το κράτος πλέον οριστικά *μετετράπη σε δανειστή 'εσχάτης ανάγκης' των ιδιωτικών εμπορικών τραπεζών*. Πως προκλήθηκε αυτή η αλλαγή, θα αναλυθεί ευθύς αμέσως. Όμως το πιο *χαρακτηριστικό παράδειγμα* του περασμένου αιώνας, το αποτελεί η στήριξη με ιδιαίτερο ζήλο του *τραπεζικού συστήματος* από τις δημοκρατικές κυβερνήσεις κατά την διάρκεια της Μεγάλης Κρίσης στην δεκαετία του 1930. Εμφανώς, η *χρηματοπιστωτική* κρίση των τελευταίων τριών ετών, που *μετέτρεψε την Ελλάδα σε δουλοπαροικία του χρέους*, *σηματοδοτεί ένα άλλο ηχηρό παράδειγμα*, ότι η αιτιώδης συνάφεια έχει οριστικά *αντιστραφεί*. Έτσι, ενώ στο *παρελθόν* ο *μεγαλύτερος κίνδυνος* των τραπεζών *προέρχονταν* από το κράτος, στη σημερινή εποχή ο *μεγαλύτερος κίνδυνος* της **βιωσιμότητας** των κρατών *προέρχεται από τα πιστωτικά ιδρύματα*.

Η Τράπεζα της Αγγλίας ιδρύθηκε το 1694, κάνοντας το 'ντεμπούτο' της ως αμιγώς ιδιωτική εταιρία, παρά τον μεγαλοπρεπή της τίτλο. Η Αγγλία είχε χρηματοοικονομικώς εξαντληθεί μετά από μισό αιώνα πολέμων με τον βασιλιά 'ήλιο' της Γαλλίας, Louis XIV, και τον αιματηρό εμφύλιο πόλεμο (1641-1651), ο

πολιτικής, ιδιαίτερα σε περιόδους κρίσεων. Οι κεντρικές τράπεζες με την διοχέτευση κεφαλαίων στο σύστημα και την ενθάρρυνση της *δημιουργίας πιστωτικού χρήματος*, *δεν μπορούν να εξαναγκάσουν τις εμπορικές τράπεζες να χορηγήσουν πιστώσεις δανειοδότησης* : « *μπορούν να τις τραβήξουν όχι και να τις σπρώξουν*».

¹⁸ Το 'βασικό χρήμα' (base money) ή νομισματική βάση ή αποθεματικό χρήμα, αποτελείται από τα *κέρματα*, *από το χαρτονόμισμα στα θησαυροφυλάκια των τραπεζών (vault cash)*, συν τα αποθεματικά (reserves) των εμπορικών τραπεζών στην κεντρική τράπεζα, δηλαδή, η '*στενή*' προσφορά του χρήματος (Mo).

οποίος διεξήχθη κυρίως, λόγω της υπερβολικής **φορολογίας**. Ο βασιλιάς William of Orange βρίσκονταν σε σοβαρή ανάγκη χρημάτων για την διεξαγωγή ενός νέου πολέμου με τον Louis XIV, για να αποτρέψει την ηγεμονία της ισχυρής Γαλλίας στην ηπειρωτική Ευρώπη. Παγιδευμένος όμως, μεταξύ της αδυναμίας επιβολής νέων **φόρων** και της προσφυγής σε **δανεισμό**, σε συνεργασία με το Κοινοβούλιο απεδέχθη το σχέδιο του Σκωτσέζου William Paterson, της ίδρυσης μιας ανώνυμης πολυμετοχικής εταιρίας (joint- stock company). Το πλάνο όριζε, ότι η εταιρία θα είναι τράπεζα που θα φέρει το όνομα Bank of England, της οποίας οι μετοχές θα πωληθούν σε ιδιώτες επενδυτές με αντίτιμο το ποσό των £ 1,200,000, και η ολοσχερής είσπραξη του μετοχικού κεφαλαίου θα προσφερθεί ως δάνειο στον βασιλιά William με επιτόκιο 8% ! Αυτό είναι το πρώτο σκέλος του σχεδίου, που η σύλληψη έγινε από ένα **cabal**, μια **κλίκα** στο **παρεκκλήσι** Mercer's Chapel του Λονδίνου.¹⁹

Η αρχική επινόηση του σχεδίου της ίδρυσης της Τράπεζας της Αγγλίας πιστώνεται στο μέλος του Αγγλικού Κοινοβουλίου **Charles Montagu**, μετέπειτα χρησθείς, ως Πρώτος Κόμης του Halifax, ο οποίος παρουσίασε στο Κοινοβούλιο το πλάνο της ίδρυσης της Τράπεζας, ως χρηματοδότη και εντολοδόχο του δημοσίου με βάση τον σχεδιασμό του William Paterson. Παρ' όλη την έξαψη της ζήτησης μεταξύ των μελών του κοινοβουλίου, ιδίως των συντηρητικών, της αριστοκρατίας των γαιοκτημόνων, που αντετίθεντο στην δημιουργία της έκδοσης εθνικού νομίσματος από « **χαρτονομίσμα**» ως διαβρωτικό στοιχείο της οικονομίας, η πρόταση του Charles Montagu υπερψηφίστηκε. Έτσι, την 27^η Ιουλίου 1694, με βασιλικό διάταγμα (Royal Charter) πήρε «σάρκα και οστά» η τράπεζα των τραπεζών με την μεγαλοπρεπή επωνυμία: “ Ο Κυβερνήτης και η Εταιρία της Τράπεζας της Αγγλίας” (The Governor and the Company of the Bank of England), που κυριάρχησε με τις **ταχυδακτυλουργίες** της για 300 ολόκληρα χρόνια το χρηματοπιστωτικό σύστημα και υπήρξε το **μοντέλο** των κεντρικών τραπεζών του δυτικού ημισφαιρίου, συμπεριλαμβανομένης και της δικής μας, της περίοπτης νομισματικής αρχής της Τράπεζας της Ελλάδος. Μ' αυτό το επιβλητικό όνομα και την θεσμική ιεροτελεστία του Βασιλιά και του Κοινοβουλίου να συμβαδίζουν αρμονικά χέρι- χέρι, πώς να μην παραπλανηθεί ο απλός λαός από την επινόηση ενός cabal, μιας « **γιγαντιαίας εξαπάτησης**» τριών ολόκληρων αιώνων.

Στο ενημερωτικό δελτίο της αρχικής δημόσιας προσφοράς, που εκδόθηκε για να ελκύσει επενδυτές αναφέρει : “ Η Τράπεζα επωφελείται του **τόκου** σε όλα τα χρήματα που δημιουργεί από **το τίποτε**”²⁰ Με αυτό τον πολύ παράξενο τρόπο δημιουργήθηκε η πρώτη **κεντρική τράπεζα** του κόσμου, έχοντας το δικαίωμα της δημιουργίας του χρήματος από το τίποτε γραμμένο μέσα στον καταστατικό της χάρτη! Ήταν λοιπόν φυσικό από

¹⁹ Edward Griffin, The Creature From Jeckyll Island, American Media, p. 176, 1998. Ο Griffin, χαρακτηριστικά δηλώνει ότι : Το American Heridige Dictionary ορίζει το cabal, ως “ **conspiratorial** group or plotters or intriguers”. Και προσθέτει, « δεν υπάρχει πιο ακριβής ορισμός να περιγράψει τη μυστικότητα και το μυστήριο που περιέβαλε αυτή την συνάντηση των ‘ πολιτικών επιστημόνων’ και των ‘ επιστημόνων του χρήματος’», που σφυρηλάτησε ένα σχέδιο επτά σημείων τα οποία θα εξυπηρετούσαν τα αμοιβαία συμφέροντα τους : 1) η κυβέρνηση θα χορηγήσει άδεια στους επιστήμονες του χρήματος να δημιουργήσουν μια τράπεζα, 2) Η Τράπεζα θα έχει το μονοπώλιο της έκδοσης χαρτονομίσματος που θα κυκλοφορεί ως τραπεζογραμμάτιο της Αγγλίας, 3) Η Τράπεζα θα έχει το δικαίωμα να δημιουργήσει χρήμα από το τίποτε, με στήριξη μόνο ένα **κλάσμα** της συνολικής ποσότητας του νομίσματος (coin), 4) Οι επιστήμονες του χρήματος θα διαθέσουν στο κράτος όσο χρήμα αυτό χρειασθεί, 5) Το χρήμα που θα δημιουργηθεί για κρατικά δάνεια θα έχει ως στήριξη (collateral) πρωτίστως τα χρεόγραφα του κράτους, 6) Αν και το χρήμα θα δημιουργηθεί από το τίποτε, το κράτος θα πληρώσει επιτόκιο 8% στο χρήμα που θα δανειστεί, 7) Τα χρεόγραφα(I.O.U.s) του κράτους θα θεωρηθούν ως « αποθεματικά» (reserves) για την δημιουργία επιπρόσθετου πιστωτικού χρήματος για το ιδιωτικό εμπόριο, το οποίο επίσης θα κερδίζει τόκο από την στιγμή που χορηγείται.

²⁰ Caroll Quigley, Tragedy and Hope, A History of the World in our Time, p. 49, “ The Bank hath benefit of interest on all moneys which it creates out of nothing”. Επίσης, ο Quigley αναφέρει ότι « αυτό που επέτυχε ο William Paterson με την Τράπεζα της Αγγλίας, επαναλήφθηκε από τον Sir Edward Holden, ιδρυτή της Midland Bank στις 18 Δεκεμβρίου του 1907, και είναι βεβαίως, γενικώς αποδεκτό σήμερα».

τους πρώτους μετόχους, πλην του Paterson και της παρέας του, να είναι ο ίδιος ο βασιλιάς William III και μαζί του ο Δούκας και η Δούκισσα του Marlborough και πιο πίσω ορισμένα πρωτοκλασάτα μέλη του Αγγλικού Κοινοβουλίου. Έτσι ξεκίνησε η πολυσυζητημένη **Πιστωτική Επανάσταση** (Credit Revolution) στο Λονδίνο, που είχε ως οργανωτική δομή της δημιουργίας του χρήματος το **τραπεζογραμμάτιο**, το οποίο κατασκευάζεται από **‘κοπανιστό αέρα’**, με το par excellence **εργοστάσιο χρήματος** την ξακουστή Bank of England.

Είναι φανερό, ότι η ταχυδακτυλουργία της Τράπεζας της Αγγλίας συνίσταται από το γεγονός, ότι δάνεισε στην κυβέρνηση αρχικά το ποσό των £ 1,200,000 με επιτόκιο 8% ετησίως, και προφανώς για να μη μπερδευτεί η νεοσύστατη διοίκηση, στρογγύλεψε τον αριθμό της πληρωμής του τόκου από £ 96,000 σε £ 100,000, με την επιβάρυνση των £ 4,000 ετησίως, ως έξτρα αμοιβή για την εξυπηρέτηση του δανείου! Έτσι εγκαθιδρύθηκε ο θεσμός της **«προμήθειας»** και το δικαίωμα της έκδοσης τραπεζογραμμάτων του ιδίου ποσού με την αξία του δανείου. Ως αποτέλεσμα, η Τράπεζα τύπωσε από **‘ζεστό αέρα’** χαρτονόμισμα αξίας £ 1,200,000 και το έθεσε σε κυκλοφορία υπό μορφή δανείου στο κοινό με τόκο! Η νέα εταιρία παραγωγής χρήματος με την επωνυμία Bank of England, ήταν ένα « επαναστατικό ίδρυμα» αφού με μια **αλχημεία**, το χρήμα πλέον δημιουργείτο ταυτόχρονα από το χρέος. Η πρωτόγνωρη αυτή ιστορική καινοτομία έφερε τα **‘πάνω κάτω’** στο τραπεζικό σύστημα, διότι τα τραπεζογραμμάτια (bank notes) όχι μόνο ήταν δημιούργημα του χρέους, αλλά **πληρωτέα** στον **κομιστή** “ payable to the bearer”- χαρτονόμισμα που μεταβιβάζεται ελεύθερα από χέρι σε χέρι, όπως το γνωρίζουμε σήμερα!

Από την χρονική στιγμή που ιδρύθηκε η Bank of England, αναφέρει ο Griffin (ibid.p. 177), αμφότερες οι ομάδες του συνωμοτικού cabal των πολιτικών και τραπεζιτών ανταμείφθηκαν δεόντως για τις προσπάθειες τους. Οι μεν πολιτικοί επιστήμονες, ενώ ζήτησαν £ 500,000 για να χρηματοδοτήσουν τον πόλεμο με την Γαλλία, η Τράπεζα πρόθυμα τους έδωσε πάνω από το διπλάσιο ποσό που ήθελαν. Τα οικονομικά εγχειρίδια αναφέρουν, ότι το κεφάλαιο των £ 1,200,000 που είχαν δεσμευθεί να χορηγήσουν καταβλήθηκε, ενώ τα ιστορικά στοιχεία πιστοποιούν ότι το πραγματικό κεφάλαιο που κατεβλήθη ανήρχετο μόνο στις £ 720,000!²¹ Συνεπώς, με ένα **‘τίμιο’** ποσό επένδυσης των £ 720,000, η ετήσια απόδοση με 8% θα ήταν £ 57,600 σε τόκο, εντούτοις με την **νέα επιστήμη** που καθιέρωσε η ξακουστή Τράπεζα της Αγγλίας, η απόδοση ανέρχεται στο αρχικό ποσό των £ 100,000 συν την επιπρόσθετη επένδυση των £ 720,000 στο κοινό, με επιτόκιο υψηλότερο του 8%,ήτοι τρεις φορές ανώτερη : £ 160,000 ή 22% ετησίως. Όμως το εξέχον θέμα είναι, ότι εδώ έχουμε την γέννηση ενός τραπεζικού οργανισμού ο οποίος έμελε να κυριαρχήσει παγκοσμίως, που **γεννά το χρήμα από το τίποτα** και ως εκ τούτου η απόδοση του επιτοκίου είτε 8% ή 9% είναι άνευ σημασίας, αφού στην ουσία το επιτόκιο είναι το άπειρον.

Έκτοτε λοιπόν, το τραπεζικό σύστημα με την **αμφίεση** της χορήγησης δανείων, ενεργεί ως ένας **κρυφός** μηχανισμός δημιουργίας του χρήματος, ο οποίος **πολιτικώς** είναι **ασφαλής**, διότι δεν θα γίνει αντιληπτός. Σωστά είχαν εκτιμήσει οι **‘επιστήμονες του χρήματος’** ότι το **ευκολόπιστο κοινό** θα **υπνωτιστεί** από την **αίγλη** του **‘επίγειου ειδώλου’**, κι αντί να καταδικάσει τον νέο **τοκογλυφικό σύστημα** πιθανόν να το υπερασπίσει, διότι αυτό συνήθως **μιμείται**, όπως «ο πίθηκος βλέπει, ο πίθηκος κάνει» και θα επιθυμήσει κι αυτό να γίνει πλούσιο. Στην προσπάθεια του όμως αυτή θα την **‘πατήσει’** για τα καλά από το **μυστικό όπλο** του τόκου, που η αποτελεσματικότητα του συνοψίζεται στο **αδιανόητο** για το κοινό γεγονός: « ότι όλο το χρήμα σε κυκλοφορία δημιουργείται με **usury** και την αποκλειστικότητα την έχουν μόνο οι τράπεζες». Ακόμη και τα κέρματα και τα χαρτονομίσματα τα ονομαζόμενα **«τραπεζογραμμάτια»**, που υπάρχουν στην κυκλοφορία οφείλουν την ύπαρξη τους μόνο εάν απελευθερωθούν από τις εμπορικές τράπεζες! Κι αν τυχόν, παρ’ ελπίδα το κοινό αρχίζει να αντιλαμβάνεται ότι ο τόκος το **αλυσοδένει**, εμείς θα βρούμε κάποιον ηθικό φιλόσοφο να μας δικαιώσει, που αρέσκειται στην αυτοπροβολή και θα τον κάνουμε διάσημο. Όπως και βρήκαν, τον Adam Smith, που δεν κατανόησε τι ακριβώς έκανε η Bank of England, κι άρχισε να μιλάει για **νέους τροχούς** της οικονομικής άμαξας.

²¹ R.D.Richards, “ The Early History of Banking in England” (1965) p. 148, Augustus Kelly, original edition, 1929.

Συνοψίζοντας, οι εμπορικές τράπεζες έχουν το **μονοπώλιο** να θέτουν το **χρήμα** σε κυκλοφορία μόνο μέσω δανεισμού, δηλαδή με **τόκο**. Αυτό σημαίνει, ότι όλο το χρήμα στην οικονομία προέρχεται από τις τράπεζες και πρέπει να επιστραφεί στις τράπεζες κάποια στιγμή στο μέλλον, φουσκωμένο με τόκο. Τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα παραμένουν **οι ιδιοκτήτες του χρήματος**. Εμείς είμαστε μόνο οι **ένοικοι**, οι δανειολήπτες. Εάν κάποιος κατορθώσει να αποταμιεύσει χρήματα για ένα χρονικό διάστημα ή και μόνιμα, άλλα άτομα υποχρεωτικά από την **φύση** του ισχύοντος νομισματικού συστήματος, καθίσταται αναπόφευκτο να **αθετήσουν** τις υποχρεώσεις τους και να **χρεοκοπήσουν**. Ο Bernard Lietaer²², ένας από τους οικονομολόγους, που σχεδίασαν το ενιαίο ευρωπαϊκό σύστημα της ζώνης του “euro”, επεξηγεί :

Όταν η τράπεζα σου χορηγεί για ένα ενυπόθηκο κτηματομεσιτικό δάνειο το ποσό των \$ 100,000, αυτή δημιουργεί μόνο το κεφάλαιο, το οποίο εσύ το δαπανάς κι αυτό κυκλοφορεί στην οικονομία. Η τράπεζα αναμένει να της πληρώσεις το ποσό των \$ 200,000 στην διάρκεια των επομένων 20 ετών, αλλά αυτή δεν δημιουργεί το δεύτερο \$ 100,000, που αποτελεί τον τόκο. Αντιθέτως, η τράπεζα σε στέλνει έξω στον σκληρό κόσμο να παλέψεις εναντίον οποιουδήποτε να φέρεις πίσω το δεύτερο \$ 100,000, που δεν υπάρχει στην οικονομία. Έτσι κάποιος πρέπει να αθετήσουν τα δάνεια τους, ούτως ώστε οι υπόλοιποι να βρουν τα αναγκαία χρήματα να αποπληρώσουν το ποσό του τόκου.

Είναι λοιπόν εμφανές, ότι όταν η τράπεζα επιβεβαιώνει την πιστοληπτική σου ικανότητα, στην ουσία αυτή ελέγχει εάν εσύ έχεις το σθένος και την ικανότητα να ανταγωνισθείς και να κερδίσεις σε μια τόσο άχαρη μάχη τους άλλους υπερχρεωμένους, που αναπόφευκτα κάποιος απ’ αυτούς θα φαλιρίσουν. Το λάβαρο της νίκης του απεχθούς αυτού **αφύσικου αγώνα** είναι η εξεύρεση του τοκογλυφικού κεφαλαίου των \$ 100,000, που δεν δημιουργήθηκε ποτέ από την τράπεζα, αλλά το απαιτεί, λόγω του **αθέμιτου μονοπωλίου** που της παραχώρησε η κάθε δημοκρατικώς εκλεγόμενη κυβέρνηση εις βάρος του ίδιου του λαού της! Πως θα μπορούσε να αντιληφθεί ένα υγιές μυαλό αυτό το σκηνικό της **μηχανοραφίας** μεταξύ των **πολιτικών** και της **ολιγαρχίας**, που μας θυμίζει το ανεξίτηλο αρχαίο γνωμικό: « αυτούς που οι θεοί αποφάσισαν να **καταστρέψουν** πρώτα τους **τρελαίνου**».

Έτσι φθάσαμε στο τέλος της παρουσίας μας, και ως επίλογο θα πρέπει να ανακαλέσουμε στην μνήμη μας την ρήση των αρχαίων, ότι « **το χρήμα δεν γεννάει απογόνους**», γι αυτό η **τοκογλυφία** ήταν **μισητή** στην αρχαία κοινωνία. Οφείλουμε λοιπόν να δείξουμε τον προσήκοντα σεβασμό στις «φωνές των πεθαμένων», είτε φιλοσόφων ή αξιόλογων και ενάρετων στοχαστών, οι οποίοι με γνώμονα την διαμόρφωση μιας καλύτερης κοινωνίας στο μέλλον, με μικρότερες **ανισότητες** κι ανθρώπινη **δυστυχία**, προ πολλού είχαν δηλώσει:

Το σύγχρονο τραπεζικό σύστημα παράγει χρήμα από το τίποτα. Η διαδικασία είναι ίσως η πιο εξέχουσα μορφή ταχυδακτυλουργίας που έχει εφευρεθεί. Το τραπεζικό σύστημα διανοήθηκε μέσα στην ανισότητα και μέσα στην αμαρτία... πάρτε αυτή τη δύναμη από πάνω του και όλες οι μεγάλες περιουσίες όπως η δική μου θα εξαφανιστούν, και τότε αυτό θα μπορούσε να επιφέρει ένα καλύτερο και πιο ευτυχισμένο κόσμο να ζήσουμε. Αλλά εάν εσείς επιθυμείτε να είσθε σκλάβοι των τραπεζιτών και να πληρώνετε το κόστος της σκλαβιάς σας, τότε αφήστε τους τραπεζίτες να δημιουργούν χρήμα και να ελέγχουν την πίστωση»²³. Σπύρος Λαβδιώτης 22-1-2011

²² Ο Bernard Lietaer (1942-) είναι Βέλγος οικονομολόγος, και ο συγγραφέας του " The Future of Money Beyond Greed and Scarcity", Random House, 2001). Ο καθηγητής Lietaer δραστηριοποιείται σε ένα ευρύ φάσμα λειτουργιών του διεθνούς νομισματικού συστήματος για περίπου 40 έτη. Το παράδειγμα που ακολουθεί δόθηκε σε μία συνέντευξη του με τίτλο: "Beyond Greed and Scarcity" το καλοκαίρι του 1997, στο Yes! Magazine,

²³ Sir Joseph Stamp, Director of the Bank of England, και ο δεύτερος πιο πλούσιος άνθρωπος της Αγγλίας της δεκαετίας του 1920. Από μια ομιλία του στο πανεπιστήμιο του Τέξας το 1927. *Greed and Scarcity of Money: The flaw of our Monetary System, by Spiros Lavdiotis, δοκίμιο, <http://spiros26.wordpress.com> (23 Νοεμβρίου 2008).*